

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Ústav sociálního rozvoje

**Spokojenost občanů s kvalitou života jako indikátor rozvoje
(městská část Brno-Komín)**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce

Ing. Mgr. Jiří Čeněk, Ph.D.

Vypracovala

Sylva Chalupová

BRNO 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci: Spokojenost občanů s kvalitou života jako indikátor rozvoje (městská část Brno-Komín) vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne: 1. 5. 2017

.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Ing. Mgr. Jiřímu Čeňkovi, Ph.D. za příkladné odborné vedení a za čas věnovaný konzultacím bakalářské práce. Děkuji také rodině a přátelům za celkovou podporu a pomoc při distribuci dotazníků.

Abstrakt

Chalupová, S. *Spokojenost občanů s kvalitou života jako indikátor rozvoje (městská část Brno-Komín)*. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017.

Bakalářská práce je zaměřena na posouzení spokojenosti občanů s kvalitou života v městské části Brno-Komín. V teoretické části je na základě rešerše literatury objasněn pojem kvalita života. Dále je analyzován současný stav v městské části. V rámci výzkumu bylo mezi obyvateli provedeno dotazníkové šetření, které je v praktické části vyhodnoceno.

Klíčová slova

kvalita života, Brno-Komín, spokojenost, dotazník, městská část

Abstract

Chalupová, S. *Spokojenost občanů s kvalitou života jako indikátor rozvoje (městská část Brno-Komín)*. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017.

The Bachelor thesis is focused on appraisal of citizens' satisfaction with the quality of life in the town district of Brno-Komín. The term of quality of life is explained in the theoretical part of the thesis which is based on literature research. The current state of the town district has also been analysed. A questionnaire for citizens has been used in the research and is evaluated in the practical part of the thesis.

Key words

quality of life, Brno-Komín, satisfaction, questionnaire, town district

Obsah

1. ÚVOD	8
2. KVALITA ŽIVOTA	9
2.1. Historie	9
2.2. Definice	11
2.3. Lidské potřeby	12
2.4. Měření a hodnocení	14
2.5. Kvalita života v závislosti na území (geografický pohled)	16
3. CHARAKTERISTIKA OBCE	17
3.1. Demografické údaje.....	17
3.2. Historie území.....	18
3.2.1. Kostel sv. Vavřince	19
3.2.2. Hřbitov v Komíně.....	19
3.2.3. Ruský vrch.....	20
3.3. Přírodní prostředí.....	20
3.3.1. Přírodní památka Netopýrky	20
3.4. Zástavba.....	21
3.5. Infrastruktura	21
3.6. Lidský potenciál	22
3.6.1. Lidová kultura	22
3.6.2. Školství.....	23
3.6.3. Zdravotní zařízení	23
3.7. Spolková a zájmová činnost	23
3.7.1. TJ Sokol.....	23
3.7.2. Komínská chasa.....	24
3.7.3. Komíňáček	24
3.7.4. Římskokatolická farnost.....	25
3.7.5. Fotbalový klub FC Svatka	25
3.7.6. KTL Brno KáČaTa.....	25
3.8. Kulturní akce	25
3.9. Úřad městské části	26
3.10. Aktuálně řešené problémy	26

3.11. Politika	26
4. PRAKTICKÁ ČÁST	28
4.1. Cíl výzkumu	28
4.2. Metodologie	28
4.3. Struktura dotazníkového šetření	29
4.4. Charakteristika výzkumného souboru	30
4.5. Celková spokojenost v obci	32
4.6. Spokojenost s vybranými faktory života	35
4.7. Budoucí rozvoj	39
4.8. Shrnutí výsledků analýzy.....	41
5. ZÁVĚR	43
6. SEZNAM LITERATURY	45
7. SEZNAM TABULEK	48
8. SEZNAM GRAFŮ.....	48
9. SEZNAM PŘÍLOH.....	48
10. PŘÍLOHY.....	49

1. ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá spokojeností občanů s kvalitou života v městské části Brno-Komín. V Komíně žiji od narození a považuji ho za jednu z nejlepších lokalit pro bydlení. Velkou výhodou je blízkost přírody a zároveň rychlá dostupnost do centra města. Oblíbenost této části dokazují i stále rostoucí ceny pozemků a nemovitostí a růst počtu obyvatel. Podle mého názoru je pro efektivně řízený regionální rozvoj a regionální politiku důležité zohledňovat postoje a názory místních občanů. Cílem každé samosprávy by měli být obyvatelé spokojení s místem, kde žijí.

Kvalitu života může každý jednatelce vnímat trochu jiným způsobem. Proto je tento termín velmi obtížně definovatelný, obzvláště několika slovy. Jednotlivé definice jsou většinou složité a obsáhlé. Tomuto pojmu se podrobněji věnuje úvodní část bakalářské práce. Nejdříve je popsána historie, ve které je objasněno, kdy a v jakých souvislostech se termín začal používat. Dále je představeno několik používaných definic pojmu a oblastí, ve kterých se termín nejčastěji objevuje. Následuje podkapitola o lidských potřebách, které s kvalitou života neoddělitelně souvisejí. V další podkapitole jsou uvedeny možnosti měření a hodnocení kvality života. Na závěr této části je popsána kvalita života v kontextu geografického pohledu.

V druhé části teoretické oblasti je charakterizována městská část Brno-Komín. Tyto informace sloužily jako podklad pro vypracování dotazníku. Charakteristika je rozdělena do následujících podkapitol: demografické údaje, historie, přírodní prostředí, infrastruktura, lidský potenciál, samospráva a politika.

Praktická část je uvedena cílem výzkumu, je zde popsána použitá metodologie a struktura dotazníkového šetření. Následuje vyhodnocení jednotlivých otázek a analýza zjištěných informací.

2. KVALITA ŽIVOTA

2.1. Historie

Podle autora Andráška (2013) je zájem o kvalitativní aspekty života pro člověka přirozený a souvisí s potřebami a touhami. Tento zájem se u člověka projevuje odjakživa, i když si ho v každodenním životě ani nemusíme uvědomit (Andráško, 2013).

Historie zkoumání kvality života sahá až do období antiky. První zmínky o ní můžeme sledovat v římské a řecké mytologii. Poprvé byl pojem kvalita života uveden v knize Pigoua v roce 1920. Kniha byla zaměřena na důsledky sociální podpory ve vztahu k životu sociálně slabších a ke státnímu rozpočtu. Do psychologie byl pojem kvality života zaveden až ve třicátých letech 20. století americkým psychologem Edwardem Lee Thorndikem (Vaňurová & Mühlpachr, 2005).

Kvalita života se stala důležitým pojmem i v oblasti lékařství a filozofie. V šedesátých a sedmdesátých letech 20. století začali lékaři spolu s technologickým pokrokem využívat pro hodnocení zdraví i kvalitu života. Tato měření se ukázala z mnoha důvodů jako problematická, ale mnozí výzkumníci ji oceňovali z hlediska zohlednění individuality pacienta. Přestože se kvalita života stala už v té době primárním ukazatelem hodnocení zdravotní péče, dosud neexistuje její jednotná definice ani způsob měření. V devadesátých letech filozofové spojili termín kvality života se zdravím a štěstím a vnímali ho jako termín subjektivní (Pennacchini, Bertolaso, Elvira & De Marinis, 2011)

Američtí prezidenti J. F. Kennedy a L. B. Johnson zavedli tento termín i do politiky. Snažili se především o pomoc rozvojovým zemím, menšinám a o celkové zlepšení vnímání Ameriky, která byla spojována s nekulturností a vykořisťováním. V Evropě termín kvality života zpopularizoval Římský klub. Byl založen 1968 a zabýval se globálními problémy. Důležitou součástí jeho působení byla snaha o zvyšování životní úrovně a kvality života lidí, čehož se mělo dosáhnout světovou humanizací (Vaňurová & Mühlpachr, 2005).

Pro vymezení pojmu a přiblížení se jeho jednotnému významu bylo důležité určit faktory přímo ovlivňující kvalitu života. I to se ale ukázalo jako velmi složité. Poprvé byly tyto faktory stanoveny Jay W. Forresterem následovně: zabezpečení

potravinami, finance, zabezpečující životní standard, stav životního prostředí a růst počtu obyvatel. Evropská komise faktory rozdělila do osmi skupin:

- zdraví
- kvalita pracovního prostředí
- nákup zboží a služeb
- možnosti trávení volného času
- pocit sociální jistoty
- možnost rozvoje osobnosti
- fyzikální kvalita životního prostředí
- možnost účasti na společenském životě (Vařurová & Mühlpachr, 2005)

V oblasti lékařství došlo během druhé poloviny dvacátého století k velkému posunu z pohledu faktorů kvality života. Nejdříve se pracovalo s negativními faktory, jako je smrt, nemoc, neschopnost, nepohodlí a nespokojenost. To se změnilo v definici Světové zdravotnické organizace, která je orientována naopak pozitivně (Pennacchini et al., 2011).

Definovala ji jako celkovou fyzickou, psychickou a sociální spokojenost. Kvalita života tedy již neznamena pouhou absenci nemocí a bolesti. Vědci považovali zohlednění kvality života za veliký přínos a nezbytnou součást praxe. Šlo o povznesení se nad pouhá kvantitativní vyjádření a přizpůsobení léčby každému pacientovi jednotlivě (Pennacchini et al., 2011).

Filozofové zase využívali pojmu kvality života k formulaci morálních soudů ve složitých etických otázkách, které se týkaly například těžce postižených dětí nebo starých nemocných lidí. Uvažovali i o otázce eutanázie a neposkytnutí život udržujících léků, přičemž hlavním rozhodovacím faktorem měla být právě úroveň kvality života dotyčných (Pennacchini et al., 2011).

2.2. Definice

Kvalita života je v dnešní době často používaným pojmem. Pro většinu lidí znamená možnost uspokojení jejich potřeb, dosažení určité ekonomické úrovně, úrovně vzdělání a dobré uplatnění na trhu práce. Téma souvisí hned s několika vědními disciplínami: s medicínou, psychologií, sociologií i ekonomikou. Každá z těchto disciplín ale upřednostňuje jiný přístup, a z toho důvodu neexistuje jednotná definice kvality života (Ludíková, 2013).

V rámci vědeckých oborů je kvalita života diskutována klasicky v ekonomii, politologii a sociologii, nově i ve filozofii, teologii a psychologii. Dále je důležitým tématem ve většině medicínských oborů: ošetrovatelství, ekologii a také v oborech zkoumajících živé organismy. Nesmíme ale opomenout ani technické obory jako je architektura, stavebnictví či doprava, které přímo ovlivňují podmínky pro život (Mareš, 2006).

Pojem můžeme vyjádřit jednoduchým i složitým způsobem. Nejjednodušší způsob je následující: kvalita života je kvalitativní aspekt lidského života. Tato stručná definice ale pro pochopení nestačí. Pojem se dá také vysvětlit postupným vysvětlením slov, ze kterých se skládá. Obě slova mají, stejně jako celý pojem, nejednotnou definici a mohou být vnímány různým způsobem. Život je určitým stavem existence či prožití, který má velké množství aspektů. Kvantifikovat je možné pouze délku života. Kvalita je vlastnost věcí nebo fenoménů a dá se vyjádřit určením stupně nebo míry. Stupeň nebo míra kvality potom záleží na požadavcích či nárocích, které věc vyvolává (Andráško, 2013).

Autor Murgaš (2012) uvádí, že kvalitu života můžeme chápat jako koncept, hodnocení indikátorů nebo může sama sloužit jako indikátor, například pro Index lidského rozvoje (Murgaš, 2012).

Kvalita života se jeví jako individuální vnímání, úzce související se zdravím, sociálním prostředím, mezilidskými vztahy v různých sociálních dimenzích a potřebami a touhami každého. Rovnováhou těchto faktorů by měla být garantována kvalita života. Celý koncept je multidimenzionální. Kvalitu života lze nejlépe popsat spojením objektivních i subjektivních faktorů. Mezi objektivní faktory řadíme například životní podmínky, sociální prostředí (rodina, přátelé, práce) a faktory ekonomické a hmotné. Tyto faktory se dají jednoduše posoudit a ohodnotit. Subjektivní faktory naproti tomu nejsou ocnitelné, jelikož je ovlivňují myšlenky, vnímání, soudy a pocity každého jednotlivce.

Kvalitu svého života si tedy každý nejlépe zhodnotí sám. Přesto jsou si obě skupiny faktorů blízké a často se překrývají. Objektívni faktory ovlivňují ty subjektivní a naopak (Mabire & Gay, 2013).

Podle Velkého sociologického slovníku kvalita života „označuje kvalitativní parametry lidského života, způsobu života, životního stylu a životních podmínek společnosti.“ Neváže se pouze k materiálním potřebám, ale i k postmateriálním. Kvalita života je popisována čtyřmi různými způsoby:

- 1) Odborný pojem vztahující se ke kvalitativním rovinám životních procesů a jejich hodnocení. Měření probíhá na základě hodnocení indikátorů životního prostředí: zdraví a nemocí, úrovně bydlení, mezilidských vztahů, volného času, úrovně práce, možnosti podílet se na řízení společnosti, bezpečnosti, jistot a svobod.
- 2) Programové politické heslo, které zavedli američtí prezidenti Kennedy a Johnson za účelem zlepšení image Spojených států amerických.
- 3) Sociální hnutí za kvalitu života, které je utvářeno v rámci větších hnutí (ekologických, protirasových).
- 4) Reklamní slogan objevující nové oblasti konzumu. Je zcela bezobsažný a souvisí většinou s propagací cestování, umění či koníčků (Velký sociologický slovník, 1996).

2.3.Lidské potřeby

Kvalitu života lze také chápat jako míru naplnění lidských potřeb. Mezi objektivní lidské potřeby řadíme obživu, rozmnožování, bezpečí, lásku, pochopení, možnost participace, volný čas, duchovnost, kreativitu, identitu a svobodu. Naplněním těchto potřeb dochází ke spokojenosti jedince, životnímu naplnění a osobnímu blahobytu. Potřebná míra naplnění se přitom mezi jednotlivci může lišit. Závisí na hodnotách jedince, jeho duševním stavu, kulturních vlivech, vzdělání a dalších subjektivních faktorech. Aby mohli lidé naplňovat své potřeby, potřebují příležitosti, které by jim měla umožnit politika státu a kultura (Costanza et al., 2007).

Lidskými potřebami a teorií motivace se zabýval americký psycholog A.H. Maslow již ve čtyřicátých letech 19.století. V roce 1943 rozdělil lidské potřeby do pěti kategorií, které na sebe postupně navazují:

- 1) Fyziologické potřeby
- 2) Potřeba bezpečí
- 3) Potřeba lásky
- 4) Potřeba uznání
- 5) Potřeba seberealizace

První kategorii tvoří *fyziologické potřeby*, mezi které patří například hlad a žízeň. Dokud člověk nedokáže uspokojit tyto základní potřeby, potřeby z dalších skupin nevnímá a nesnaží se je naplnit. Tělo vydává veškerou energii do naplnění základních potřeb. Druhou kategorií je *potřeba pocitu bezpečí*. I tato kategorie může být v některých extrémních situacích dominantní a tedy pokud není zajištěna, tělo není schopné reagovat na jiné potřeby. Třetí stupeň potřeb je *potřeba lásky*. Ta se dostává na řadu, pokud je zajištěna první i druhá kategorie. Jde o potřebu cítit lásku, náklonnost, pocit sounáležitosti. Další stupeň tvoří *potřeba uznání*. Tato potřeba je chápána jako touha po stabilním, pevně určeném hodnocení nás samých, po sebeúctě a úctě ostatních. Tato potřeba se dělí na dvě podskupiny. První se vyznačuje touhou po síle a úspěchu. Druhá se týká naší osobní reputace a toho, jak nás vidí ostatní. Nejvyšším stupněm je *potřeba seberealizace*, která nás nutí věnovat se věcem, ke kterým máme předpoklady. Tyto potřeby jsou tedy specifické pro každého člověka. Pro někoho to znamená, že má potřebu věnovat se umění nebo sportu, pro jiného je to potřeba být dobrým rodičem (Maslow, 1943).

Podle Costanzy et al. (2007) by základním cílem sociální politiky státu měla být snaha o zlepšení kvality života pro naši i budoucí generaci, a to dlouhodobě udržitelným způsobem. Pro vládu není možné investovat přímo do lidských potřeb, ale může podporovat rozvoj lidského, přírodního a sociálního kapitálu. Rozvoj těchto tří druhů kapitálu nabízí nové příležitosti a umožňuje lidem naplnění jejich potřeb (Costanza et al., 2007).

2.4. Měření a hodnocení

Měření kvality života můžeme rozdělit na měření její objektivní a subjektivní stránky. Objektivní stránku hodnotíme pomocí objektivních ukazatelů a z nich tvořených indexů. Ty nám umožňují zhodnotit aktuální situaci i vývojové trendy v různých úrovních: mezinárodní, národní, regionální i místní. Hodnocení zahrnuje environmentální, sociální, ekonomické, psychologické, demografické a jiné jevy. Z těchto indikátorů je pak vytvořen celkový agregátní index, což je bezrozměrné číslo s mnoha výhodami i nevýhodami. Mezi hlavní výhody patří právě sloučení několika indikátorů do jednoho, možnost přehledného porovnání, možnost stanovení váhy pro každý indikátor dle důležitosti. Často opomíjené nevýhody jsou například zkreslené výsledky zapříčiněné nesprávnou konstrukcí ukazatele, zahrnutím nesprávných proměnných či vynecháním těch důležitých. Celkově jde ale o jednoduché, atraktivní a srozumitelné vyjádření i pro širokou veřejnost (Heřmanová, 2012).

Mezi nejznámější používané indexy na makroregionální úrovni patří Index lidského rozvoje, Index lidské chudoby, Index kvality životních podmínek, Index globálního hladovění či Indexy svobody. Pro hodnocení životního prostředí se používá Ukazatel ekologické stopy, Index šťastné planety, Index environmentální udržitelnosti a další (Heřmanová, 2012).

Na národní či regionální úrovni se využívá jiných indexů, jelikož se zde statistika zabývá často jinými ukazateli a navíc se zde nabízí vhodnější, přesnější indikátory. Každý rok je publikována například Zpráva o lidském rozvoji v České republice. Dalším důležitým ukazatelem je Index kvality a udržitelnosti života, na regionální úrovni pak Regionální index kvality života pro kraje České republiky nebo Index životních podmínek (Heřmanová, 2012).

Subjektivní stránku kvality života hodnotíme analýzou životní spokojenosti a osobní pohody jedince. Tyto analýzy zahrnují dimenzi duchovní, sociální, fyzickou a biomedicínskou. Jde tedy o subjektivní vnímání nejrůznějších stránek životní reality. Mezi indikátory můžeme zařadit pocit životního štěstí, pocit spokojenosti s vlastním životem, pocit lásky, seberealizace v pojetí sociálním i pracovním, pocit osobního rozvoje apod. Zde, stejně jako u měření objektivní roviny kvality života, není stanovena univerzální definice či způsob hodnocení. Pravidelné průzkumy spokojenosti provádí organizace World Values Survey, která se respondentů dotazuje na dvě otázky ohledně

životní spokojenosti. Mohou ale být používány i mnohem rozšířenější sociologické výzkumy. Častým přístupem je metoda SWLS (The satisfaction with Life Scale) nebo metoda MANSA (Manchester Short Assessment of Quality of Life), která se skládá ze šestnácti otázek. Ať už jde o hodnocení objektivní či subjektivní stránky kvality života, je nutné brát v úvahu riziko určitého zkreslení, jelikož není možné vždy zahrnout a kvantifikovat všechny související ukazatele (Heřmanová, 2012).

Tabulka 1 vyjadřuje kombinaci pozitivní i negativní úrovně obou dimenzí – objektivní i subjektivní. Kvalita života je tvořena tím, jak lidé žijí svůj život a podmínkami, ve kterých žijí (Murgaš, 2012, str. 27).

Tabulka 1: Vztah objektivních podmínek a jejich subjektivního prožívání

OBJEKTIVNÍ ŽIVOTNÍ PODMÍNKY	SUBJEKTIVNÍ POHODA	
	dobrá	špatná
dobré	pohoda	disonance (nesoulad)
špatné	adaptace	deprivace

Zdroj: Mareš (2006)

Existují dvě základní metody hodnocení kvality života – dotazníkové šetření a přímé pozorování. Nejrozšířenější metodou je dotazníkové šetření. Respondent vyplňuje dotazník sám, a to bez pomoci nebo s pomocí tazatele. Vyplňování dotazníků bez pomoci tazatele je hodnoceno jako efektivnější. Získáme relevantnější a osobitější odpovědi. Přímé pozorování se jeví jako nejvíce ekologické, ale vyžaduje hodně času a musí být zajištěno, že jednání sledovaného subjektu bude spontánní. Zde je obtížné určit, které znaky chování jsou indikátory kvality života. Jejich výběr záleží na určité definici, která musí být před výzkumem stanovena (Mabire & Gay, 2013).

2.5.Kvalita života v závislosti na území (geografický pohled)

Při zohlednění geografického hlediska kvality života je kladen důraz na studium její prostorové diferenciaci a na vazby na jiné prvky v geografické sféře. Kvalita života je ovlivňována sociálně prostorovými procesy. Je vyjádřením objektivní dimenze kvality života. Veřejnost usiluje o zlepšování kvality života na regionálních i lokálních úrovních, a proto se i politici snaží ve svých předvolebních programech přislíbit zajištění lepší kvality života (Murgaš, 2012).

Faktory ovlivňující prostorovou dimenzi dělíme na endogenní a exogenní. Endogenním faktorem je poloha, lidský, sociální a kulturní kapitál, znalostní a kreativní společnost či regionální konkurenceschopnost. Exogenními faktory pak jsou civilizační destrukce, vyjádřené rozvodovostí, střední délkou života a indexem stárnutí. Dále je to globalizace a konkurence jiných regionů (Murgaš, 2012).

Životní spokojenost a kvalita života úzce souvisí s územím a kvalitou veřejných služeb. Proto mnoho mezinárodních organizací (Evropská komise, OECD, OSN, Světová banka) provádí zjišťování společenského pokroku v jednotlivých zemích, při kterých využívají i jiné ukazatele než HDP na obyvatele. V období 2007–2008 byla zkoumána kvalita života ve všech členských státech EU. Nejvyšší míra štěstí a životní spokojenosti byla zjištěna ve skandinávských zemích a nejnižší naopak v Bulharsku, Makedonii a v zemích bývalé Jugoslávie. Na základě výsledků byla jasně patrná rozdílnost ve spokojenosti obyvatel západní a východní Evropy. Projevila se tedy i jistá spojitost mezi ekonomickou úrovní země a subjektivním hodnocením obyvatel (Hudáková & Majerníková, 2013).

3. CHARAKTERISTIKA OBCE

Komín je bývalá samostatná obec Jihomoravského kraje, která se v roce 1919 připojila k městu Brnu a nyní je jednou z 29 brněnských městských částí. Má rozlohu 760,03 ha a rozprostírá se na severozápadě města. Sousedí s městskými částmi Jundrov, Žabovřesky, Medlánky, Kníničky, Bystře a Jinačovice. Patří k menším brněnským částem (brno-komin.cz, 2013).

Současný znak i vlajka byla přizpůsobena historické pečetě. Jsou na modrém podkladu, na vlajce je umístěno šest bílých růží v kruhu a na znaku je radlice a nástroj připomínající srp. Na původní komínské pečetě ze 17. století byla radlice s vinařským nožem a nápisem Komín, což dokládalo, že v obci žilo české obyvatelstvo. Došlo tedy k záměně vinařského nože za srp, což se mnohým obyvatelům nelíbí (Jan, 2006).

3.1. Demografické údaje

V roce 2016 žilo v Komíně celkem 7457 obyvatel, z toho 3522 mužů a 3935 žen. Starších lidí ve věku od 65 let bylo 1500, tedy o 521 více než dětí ve věku 0–14, kterých bylo pouze 979. Stejný trend je patrný i ve výsledcích za celé město Brno (Malý lexikon obcí České republiky, 2016).

V průběhu let 1921–2001 můžeme sledovat postupný nárůst počtu obyvatel v Komíně.

Tabulka 2: Vývoj počtu obyvatel

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvatel	1951	2317	2429	2262	2575	8180	7827	7251

Zdroj: vlastní zpracování dat z: Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005, 2006

Z tabulky je patrné, že během let došlo k velkému nárůstu počtu obyvatel. V roce 1921 měl Komín pouhých 1951 obyvatel. Do roku 2001 vzrostl počet téměř čtyřikrát. Největší nárůst sledujeme mezi roky 1970 a 1980, kdy se přistěhovalo 5605 obyvatel do nově postavených panelových sídlišť i do zástavby rodinných domů.

3.2. Historie území

Na území Komína, přestože se jedná o oblast s dobrými přírodními podmínkami, nebylo nalezeno mnoho důkazů o dávném osídlení. Z období paleolitu je nejvýznamnějším nálezem lidská lebka, vykopaná pod Kozí horou. Také bylo nalezeno množství keramických výrobků z období neolitu. Jedny z nejcennějších nálezů území jsou bronzový nůž se závěsným kroužkem, zoomorfní nádobka a fragment stylizované zoomorfní plastiky z doby bronzové. Na úpatí Kozí hory byly také nalezeny slovanské hroby (Jan, 2006).

V 11. a 12. století Komín představoval hospodářské zázemí brněnského hradu. Ve 13. století patřil Komín feudálu Divišovi z Divišova, který jej prodal královně Konstancii Uherské. Tato královna, matka sv. Anežky České, jej později věnovala klášteru cisterciáček Porta Coeli. Pro Komín byla vydána zvláštní privilegia na základě lokační listiny, která je považována za nejstarší listinu svého druhu v naší zemi. Přesto na tomto území stále nebyl kostel a občané Komína museli cestovat do osm kilometrů vzdáleného kostela na Starém Brně. Proto byla vznesena žádost Elišce Rejčky, která tehdy vládla z Brna, o vystavění nového kostela. Ona této žádosti vyhověla (Jan, 2006).

O události pojednává i známá brněnská pověst O praporkové věštbě. Podle ní se Eliška Rejčka rozhodla zanechat Brňanům památku v podobě nového kláštera a kostela. Dlouho se nemohla rozhodnout, kam budovy umístí, a proto nakonec vsadila na náhodu. Nechala si ušít tři praporky, které vypustila z Hladové věže na Špilberku. Občané se zájmem sledovali, kam je vítr odnese. První praporek nedoletěl daleko od hradu. Spadl na Starém Brně, kde byl vystavěn klášter věnovaný cisterciáckému řádu. Druhý praporek letěl směrem k Veveří, ale nikdy nebyl nalezen. Poslední přiletěl do Komína a tam nechala Eliška Rejčka vystavět nový kostel (mojebrno.jecool.net, 2007).

V roce 1645, když bylo Brno obléháno Švédy, se v Komíně ustájila švédská jízda. Podle pověsti právě zde vyslechl jeden z občanů poradu štábu, kde se Švédové dohodli, že pokud nedobudou Brno do zaznění zvonů v poledne, odtáhnou pryč. Muž rychle utíkal s informací na hrad. Obránci začali zvonit poledne o hodinu dříve, tedy už v jedenáct hodin a Švédové skutečně odtáhli. Od té doby se tradičně zvoní poledne na Petrově již v jedenáct hodin a Brno je touto raritou známé. Na kostele je od té doby přibita švédská podkova (brno-komin.cz, 2013).

V roce 1919 byl Komín spolu s dalšími okolními obcemi připojen k Brnu a vzniklo takzvané Velké Brno. V současné době má město Brno 29 městských částí (brno-komin.cz, 2013).

3.2.1. Kostel sv. Vavřince

Autor Studeník (2013) uvádí, že kostel byl zasvěcen římskému mučedníkovi sv. Vavřinci. Je postaven v gotickém stylu a ve zvonici se nacházejí čtyři zvony. Za kostelem se nachází farní budova. Napříč stoletími byl kostel několikrát rekonstruován a přestavován. Postupně byly přidány novogotické a secesní prvky a bylo přistavěno nové větší piliřové trojlodí. K velkým opravám došlo na přelomu 20. a 21. století, kdy byla opravena věž, fasáda a varhany. Navíc byla před kostelem postavena kašna, nazvána Starý a Nový zákon. Skládá se z desky, na které je napsáno desatero, zastupující Starý zákon, a z papyru se slovy Zjevení sv. Jana, který reprezentuje Nový zákon. V roce 1948 byl vytvořen komínský betlém, ve kterém má několik postav komínský kroj. Kostel byl vždy považován za symbol Komína a zdejší faráři byli oblíbeni i v okolí. Lidé se zde dodnes scházejí na pravidelné nedělní bohoslužby a jsou zde pořádány svatby, křty i pohřby. Komínská farnost provozuje i svoje webové stránky (Studeník, 2013).

3.2.2. Hřbitov v Komíně

Komínský hřbitov se nachází nedaleko kostela na Absolonově ulici. Je zajímavé, že je zároveň nejstarším i nejnovějším brněnským pohřebišťem. Byl založen v roce 1820 a byli zde pochováváni zesnulí z Komína, Jundrova i Žabovřesk. Kapacitně byl dostačující, dokud nezačala vznikat okolní výstavba. Od roku 1962 byla v Brně patrná snaha o útlum rozvoje řady menších hřbitovů a o celkovou centralizaci. Asi o deset let později bylo pohřbívání na komínském hřbitově ukončeno a koncem osmdesátých let byl hřbitov zrušen a zlikvidován. Místo mělo sloužit jako park a odpočinková zóna, což ale nebylo realizováno. Občané neměli zájem procházet se po bývalém hřbitově a navíc bylo místo v neudržovaném stavu, zarostlé vysokou trávou.

V roce 1992 vznikla v Komíně Společnost pro obnovu hřbitova, jejímž předsedou byl Ing. Zdeněk Šanca. V roce 1999 se podařilo hřbitov znovu obnovit. Dnes se zde nachází i rozptylová loučka a je možné zde pochovat i domácí zvířata (Endler, 2010).

3.2.3. Ruský vrch

Na kopci Hausberk, který byl přejmenován na Ruský vrch, stojí památník vojákům Rudé armády, kteří zahynuli při osvobození tohoto území. Vojáci Rudé armády byli po vniknutí do města občany Komína vřele přivítáni. K ústupu německých vojsk došlo 26. dubna 1945. Ovšem toho dne večer, když se sovětsí vojáci sešli s lidmi na Dělnické ulici, spustili přeživší Němci do tohoto prostoru kulometnou palbu a na již osvobozeném území zemřelo mnoho lidí. Nutno poznamenat, že poměry za přítomnosti osvoboditelské armády nebyly ideální. Docházelo zde například ke znásilňování místních žen vojáky. Faktem ale je, že na území Komína a okolí padlo při osvobození přes 80 sovětských vojáků a lidé je chtěli důstojně pohřbit. Nejdříve byli pochováváni u kostela nebo přímo na místech, kde padli. V srpnu 1945 bylo vybudováno pietní pohřebiště na kopci Hausberk, kde bylo pohřbeno 98 vojáků padlých v Komíně a okolí. Památník byl v roce 2002 obnoven a v roce 2003 vysvěcen. V současné době je na kopci mramorová stěna s velkou hvězdou a seznamem pochovaných vojáků. Před památníkem jsou lavičky a udržovaná zeleň a místo je jedním z cílů turistů i místních obyvatel (Jan, 2006).

3.3. Přírodní prostředí

Komín se nachází v Komínském kotlinovém úvalu, který je jedním z největších geomorfologických útvarů tohoto typu v Brně a okolí. Leží z velké části na levém břehu řeky Svratky. Oba břehy řeky jsou tvořeny přírodně a lemují je zahrádkářské kolonie. Komínem protéká také Komínský potok, který je levobřežním přítokem Svratky. Nachází se zde komplex vrchů: Palackého vrch, Malá a Velká Baba, Komínský vrch, Mniší hora, Holedná a Hosberk. Půda v katastru je kvalitní, z velké části je to hnědá mělká zemina s příznivými fyzikálními vlastnostmi a velkým množstvím živin. Proto jsou zde dobré podmínky i pro náročnou zemědělskou činnost. Komín spadá do teplé a mírně teplé klimatické oblasti s ročním úhrnem srážek 543 mm. Území představuje kombinaci městské zástavby, zemědělských ploch a menších ploch lesů. Celkově tvoří toto území kompaktní celek s výhodnými přírodními podmínkami pro klidný osídlovací vývoj (Jan, 2006).

3.3.1. Přírodní památka Netopýrky

Netopýrky jsou významnou přírodní památkou a patří k evropské soustavě Natura 2000. Území o rozloze 0,9 ha je ohraničeno polem a zahradami. Nachází se zde velké množství vzácných rostlin i živočichů. Nejvýznamnějším druhem rostlin, který se zde

hojně vyskytuje, je koniklec velkokvětý. V České republice i v Evropě je chráněný. Roste zde i máčka ladní, zvonek klubkatý, rozrazil klasnatý, hvozdík kartouzek či jestřábník chlupáček. Z bylin zde najdeme jitrocel kopinatý, řebříček obecný či třezalku tečkovanou. Důležitou složkou lučního porostu jsou trávy: lipnice úzkolistá, kostřava žlábkovitá a další. Z živočišné říše se zde vyskytuje například kudlanka nábožná, ťuhýk obecný a pěnice hnědokřídla (www.rezekvitek.cz).

3.4.Zástavba

Podle autora Jana (2006) vznikla původní zástavba kolem kostela a kolem starého mlýna, který dříve stál v těsné blízkosti řeky Svatky. Byly stavěny pouze přízemní rodinné domky z nepálených cihel. Dnes je většina z těchto domků přestavěna a typicky navýšena o další patro. Do původně vesnického rázu obce výrazně zasáhlo v 70. letech dvacátého století budování panelových sídlišť. S velkým nárůstem bytů se ale úměrně nenavýšovala vybavenost obce a vznikaly problémy. Aby se mohla vybavenost rozšířit, bylo zbouráno několik původních domů, byl zrušen rybník, občanům byly zabrány zahrady. V 90. letech přišla další vlna rozšiřování Komína, tentokrát šlo o výstavbu rodinných domků a vytvoření nových ulic (Jan, 2006).

3.5.Infrastruktura

V městské části je kvalitní dopravní i technická infrastruktura. Komín je silnicemi propojen s okolními městskými částmi. Městská hromadná doprava je zde dostatečně zajištěna. Jezdí zde tramvaj číslo 1, která jede přes Mendlovo náměstí až do Řečkovic, tramvaj číslo 3 jede přes ulici Českou na Starou osadu a trolejbus číslo 36 vyjíždí z komínského sídliště a končí na ulici Česká.

Na zastávce Vozovna Komín lze přestoupit na několik autobusů. Kanalizace byla v Komíně vybudována v 90. letech. První kabelová televize společnosti Kabel Plus zde byla zavedena ve stejné době (Jan, 2006).

3.6.Lidský potenciál

3.6.1. Lidová kultura

Z hlediska národopisného členění Moravy řadíme Komín do oblasti Brněnska. Tento region se dále rozděluje na oblast Tuřan, Šlapanic a Líšně a západní Brněnsko. Poslední jmenovaná oblast se dělí ještě na okrsky. Je to okrsek jihozápadní s centrem v Ořechově, západní okrsek zahrnující Troubsko, Ostopovice, Bosonohy, Popůvky, Lískovec, Bohunice a Střelice a okrsek severozápadní, do něhož patří Bystrc a Komín. V 19. století měly ještě všechny obce rolnický charakter, proto v komínské kultuře spatřujeme prvky staletých tradic rolnické lidové kultury. To je patrné například v historické části v centru Komína. Důležitou roli hrály folklórní zvyky a svátky při stmelování obyvatel a spojovaly je v určité kulturně vyhraněné společenství. V průběhu let se tyto zvyky měnily a přizpůsobovaly době. Byly například upravovány podle harmonogramu polních prací a také podle církevních svátků. Prvním svátkem roku jsou Tři králové, kdy se lidé scházejí v kostele. Dalším zvykem je masopustní obchůzka, zachovaná dodnes. Významným svátkem jsou Velikonoce. Dříve bylo zvykem na Velký pátek běžet k řece Svatce a vykoupat se v ní, což mělo zajistit pevné zdraví po zbytek roku. Tradičně se zde dodržuje mrskut. Komínští chlapci a muži měli k této příležitosti připravená speciální říkadla, zaznamenaná v Komínské kronice. Mezi zapomenuté zvyky patří obcházení hranic na sv. Jiří a na sv. Marka. Na prvního máje chodily starší ženy na pole a posypávaly je drcenými skořápkami ze svěcených vajec, což mělo ochránit úrodu před nákazami a škůdci. Významnými událostmi v letních měsících byly poutě, při kterých občané Komína putovali do měst v Rakousku nebo v Polsku. Nejpopulárnější akcí, dodnes zachovanou a nepřetržitě dodržovanou jsou Komínské hody, pořádané v srpnu na svátek svatého Vavřince (Jan, 2006). Nově vytvořenou tradicí, která trvá již několik let, je Komínské vinobraní, pořádané místní radnicí vždy v září.

3.6.2. Školství

Komín má kvalitní školní zázemí. Na území fungují tři mateřské školy, jedna základní a dvě střední školy. Mateřské školy jsou v dobrém stavu a v obou mají děti k dispozici zahradu a hřiště. Jsou také aktivní ve snahách o získání dalších zdrojů financování. Mateřská škola Řezáčova například dokázala v roce 2014 získat dotaci 50 000 Kč od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (brno-komin.cz, 2013). Základní škola Pastviny je vybavena bazénem a u školy je nově zrekonstruovaný sportovní areál nabízející sportoviště pro baseball, malou kopanou, futsal, volejbal, nohejbal, házenou a tenis. Škola nabízí i vyučování moderní Montessori metodou. Základní škola se také zapojuje do projektů Evropské unie a získává dotace na zkvalitnění výuky (zspastviny.cz, 2013). V roce 2016 investovala městská část 2 miliony Kč do vybavení školní kuchyně, přes 2 miliony Kč do rekonstrukce sociálního zařízení a 700 tisíc Kč do dvou tělocvičen a do šaten (Komínský zpravodaj, 1-2/2017). Na území Komína se nachází gymnázium Pavla Křížkovského s uměleckou profilací a osmiletým či čtyřletým vzdělávacím programem. Je jedinou školou v České republice, kde je kombinované všeobecné i umělecké zaměření na středoškolské úrovni. Žáci si mohou také zvolit obor studia: hudební, výtvarný či divadelní (gymum.cz, 2015). Střední škola informatiky, poštovníctví a finančnictví nabízí vzdělání v oblasti telekomunikace, informačních technologií, zabezpečení dopravy, logistických služeb, bankovníctví a pojišťovnictví (cichnovabrno.cz, 2015).

3.6.3. Zdravotní zařízení

V Komíně je zajištěna všestranná zdravotní péče. Bylo zde vybudováno moderní zdravotní středisko Konstancie na Svratecké ulici a stále plní svoji funkci i starší středisko na Absolonově ulici. Sídlí zde praktičtí lékaři pro děti i dospělé, specialisté, zubní lékaři a nachází se zde i lékárna. Firma Chironax Invest v Komíně provozuje soukromou rehabilitaci (brno-komin.cz, 2013).

3.7. Spolková a zájmová činnost

3.7.1. TJ Sokol

Sokolovna byla vybudována v roce 1874 na břehu řeky Svratky. Lidé sem chodívali po práci za aktivním odpočinkem. Konaly se zde pravidelné cvičební hodiny pro dospělé, dorostence i děti. Fungoval zde i úspěšný oddíl házené, který patřil k nejlepším v Brně. Díky médiím se Komín proslavil u sportovní veřejnosti po celé republice (Památník tělocvičné jednoty Sokol v Brně-Komíně, 1930). V současné době je sokolovna plně

využívaná. Stále je zájem o typicky sokolské všestranné cvičení, míčové hry a další aktivity. Provozuje se zde volejbal, florbal, košíková, stolní tenis, posilování. Kromě sportovních aktivit nabízí sokolská tělocvična i kulturní vyžití ve formě plesů, besed a výstav (sokolbrno.cz, 2014).

3.7.2. Komínská chasa

Členové Komínské chasy se snaží udržovat, obnovovat a propagovat lidovou kulturu, zejména hudební, taneční a slovesný folklor. Aktivně se podílejí na pořádání svatovavříneckých hodů, které se v Komíně konají každý rok v srpnu a těší se velké návštěvnosti obyvatel z Komína i okolí. Předvádí zde typické komínské kroje nejdříve v průvodu a poté při tanci pod májí. Další komínskou akcí jsou ostatky. Při této příležitosti členové komínské chasy a další občané procházejí průvodem takřka přes celý Komín v různých maskách, poté pochovají basu a po průvodu následuje v sokolovně ostatková zábava. V lednu pořádá komínská radnice tradiční krojovaný ples. Mimo tyto každoročně se opakující události se pořádají i další akce, např. výlety do moravských vinných sklípků (brno-komin.cz, 2013).

Stejně jako v ostatních městských částech Brna, které bývaly tradičními vesnicemi, má i Komín své typické kroje. Lidový oděv je jedním nejdůležitějších kritérií při posuzování a vymezení etnografických celků. Komínský kroj patří mezi typicky brněnské venkovské kroje. Mužský kroj se skládá z černých kalhot, černé vyšívané vestičky, bílé košile a z černého klobouku. Vestičky mají řadu lesklých knoflíků, klobouk je složitě zdoben rozmarýnem, květinou a několika mašličkami. Ženy si oblékají nabíranou košili, balónovou sukni různých barev a přes sukni zástěru s vyšitými třešničkami na bílém podkladu, což byl komínský ornament. Ke kroji patřilo i sváteční obutí. Ženy i muži si obouvali nízké černé polobotky. Kroje se nosily na hodech i svatbách a ke každé příležitosti byly nějakými detaily upraveny (Jan, 2006).

3.7.3. Komíňáček

Komíňáček je folklorní soubor pro děti od 4 do 15 let, založený v roce 2002. Děti se učí zpívat lidové písně, tancovat a vystupují v komínských krojích. Účastní se různých společenských a kulturních akcí (brno-komin.cz, 2013).

Pravidelně vystupují na svatovavříneckých hodech, na plese, ostatkové zábavě, na akcích pro seniory i na vítání občánků (brno-komin.cz, 2013).

3.7.4. Římskokatolická farnost

I v dnešní době má farnost katechický tým, který vyučuje náboženství ve farní klubovně a na základních školách v Komíně a v Jundrově. Mimo vyučovací hodiny jsou pořádány také různé doprovodné akce, jako například maškarní ples, drakiáda, dětské odpoledne s táborákem anebo letní tábory (komin.farnost.cz, 2007).

3.7.5. Fotbalový klub FC Svratka

Komín má i svůj fotbalový klub. Je finančně podporován městem Brnem a městskými částmi Komín a Žabovřesky. Tyto městské části v roce 2007 spojily své dva fotbalové kluby v jeden, tedy v FC Svratka, aby mohly společně využívat obě hřiště. Jedno se nachází v Žabovřeskách a druhé v Komíně, obě v blízkosti řeky Svratky. Klub podporuje rozvoj fotbalu. Trénuje děti, mládež, starší žáky, dorost i muže. Družstva vyhrávají krajské i městské přebory. O členství v klubu je velký zájem (fcsb.cz, 2015).

3.7.6. KTL Brno KáČaTa

Klub turistů a lyžařů Brno a vodácký oddíl patří pod souhrnný název KTL Brno KáČaTa. Jejich středisko se nachází na pravém břehu řeky Svratky a poskytuje zázemí pro velkou škálu sportů. Jsou zde k dispozici hřiště na volejbal, beach volejbal a nohejbal, stoly na stolní tenis, dětské hřiště, loděnice a turistická ubytovna s ohništěm, udírnou a grilem. Veškeré služby jsou nabízeny za velmi příznivé ceny a vzhledem k mnoha možnostem vyžití je areál místem setkávání mladých lidí i konání různých akcí, koncertů a oslav. Vodácký tým zde pořádá pravidelné tréninky a mimo to organizuje pro členy i veřejnost výjezdy a soustředění po celé republice (kacata.cz, 2015).

3.8. Kulturní akce

Na rok 2017 má městská část naplánováno několik akcí. První událostí byl lednový Krojovaný ples. V únoru procházel obcí masopustní průvod, po němž následovala masopustní zábava. V dubnu se konalo Vítání jara a akce Uklidme Česko. Na květen je naplánován Sportovní den seniorů a v červnu proběhne tradiční oslava Dne dětí. Druhý víkend v srpnu se budou konat Vavřínecké hody, v září Komínské vinobraní. Den otevřené radnice se uskuteční v polovině listopadu a 3. prosince se bude rozsvěcet vánoční strom (Komínský zpravodaj, 1-2/2017).

3.9. Úřad městské části

Úřad městské části sídlí na ulici Vavřínecká. Podle části občanů není umístění úřadu ideální, jelikož se nachází mimo centrum Komína. Pro lidi, kteří nejsou místní, může být těžko k nalezení (brno-komin.cz, 2013).

K úspěšně dokončeným projektům, spolufinancovaným z fondů Evropské unie, patří projekt Centrum pro sport a volný čas Komín. Byl realizovaný v roce 2013 a výrazně zlepšil sportovní infrastrukturu území. Došlo k modernizaci a výstavbě nových hřišť v areálu základní školy Pastviny. Areál využívají v dopoledních hodinách žáci mateřské a základní školy a v odpoledních hodinách je za poplatek přístupný veřejnosti. Podařilo se na něj získat dotaci ve výši 79 % z celkových nákladů (Centrum pro sport a volný čas Komín, 2013).

3.10. Aktuálně řešené problémy

K nejvíce diskutovaným problémům na komínském radnici je propojení medláneckého letiště s okolními městskými částmi. Toto propojení by Komínu přineslo několik negativ. Narušení přírodního rázu severního Komína, existence tranzitní dopravy v blízkosti chráněných území, znehodnocení rekreačních oblastí. Předpokládanou nevýhodou by mohlo být i následující rychlé zastavení zbývající plochy kolem silnice. MČ Kníničky si v minulém roce zadala zhotovení vyhledávací studie, jejímž výsledkem je trasa vedoucí přes medlánecké letiště, spojující Bystrc, Komín, Medlánky a Královo Pole. Rada MČ Brno-Komín se usnesla, že s propojením nesouhlasí a starostka o tomto stanovisku informovala primátora města Brna, hejtmana Jihomoravského kraje i dotčené úřady územního plánování (Komínský zpravodaj, 3/2017).

3.11. Politika

V roce 2014 proběhly volby do zastupitelstev obcí. Komín byl rozdělen do 6 okrsků. Volební účast byla 50,89 %. Celkově v Komíně kandidovalo 8 politických stran: Komunistická strana Čech a Moravy, TOP 09, KDU-ČSL, Občanská demokratická strana, Zelená pro Komín, Česká strana sociálně demokratická, A CO BRNO a ANO 2011. Na základě výsledků voleb byla vytvořena koalice stran Zelená pro Komín, ANO 2011, KDU-ČSL a A CO BRNO. Starostkou je Mgr. Milada Blatná (Zelená pro Komín). Členy Rady jsou Mgr. Milada Blatná, Bc. Kateřina Jarošová (ANO 2011), ing. arch. Evžen Točík (Zelená pro Komín), PhDr. Olga Chalupová (ANO 2011) a PhDr. Rostislav Nekuda (KDU-ČSL).

Zastupitelstvo má 17 členů. Na radnici působí dva výbory - finanční a kontrolní a pět komisí: sociální a zdravotní, životního prostředí, školská a kulturní, stavební a bezpečnosti a veřejného pořádku (volby.cz, 2015).

4. PRAKTICKÁ ČÁST

4.1. Cíl výzkumu

Cílem výzkumu bylo na základě dotazníkového šetření vyhodnotit spokojenost obyvatel městské části Brno-Komín s kvalitou života, zjistit jejich spokojenost či nespokojenost s jednotlivými oblastmi a posoudit jejich postoj k budoucímu rozvoji obce. Podmínkou bylo získat co nejvíce kompletně vyplněných dotazníků od lidí odpovídajících vhodnému profilu respondenta.

4.2. Metodologie

Z metod získávání dat byla použita metoda dotazování, která patří mezi nejčastěji používané. Spočívá v získávání informací od osob, pro které se používá termín dotazování nebo respondenti. Pro zvýšení objektivity se doporučuje kombinace více metod a technik (Surynek, Komárková, Kašparová, 2001).

Dotazník je jednou z technik sběru informací, s jejímž využitím realizujeme prvotní zjišťování dat. Technika dotazníku zprostředkuje komunikaci mezi výzkumníkem a respondenty písemnou cestou. Mezi výhody patří organizační jednoduchost, finanční nenáročnost a nezkreslené výpovědi dotazovaných bez ovlivnění výzkumníka. Pomocí dotazníkového šetření nelze proniknout do hloubky zkoumaného jevu, charakter výstupu je spíše deskriptivní a vyjadřuje způsob vnímání jevu dotazovanými. Funkcí otázek je shromáždění empirických dat, které pak slouží k potvrzení nebo vyvrácení hypotéz. Vzhledem k tomu, že výzkumník nebude mít možnost vysvětlit nepochopené otázky, musí být formulace jasná, jednoznačná a neproblematická. Rozlišují se tři způsoby využití dotazníku ve výzkumu. Při přímém způsobu tazatel osobně předá dotazník, podá instrukce a po vyplnění si jej odnese. Další možností je rozesílání dotazníku respondentům bez osobního kontaktu. Kombinovaný způsob pracuje s více různými způsoby doručení a navrácení dat (Zich, 1976).

Pro práci byla použita kvantitativní metoda, pomocí které lze identifikovat míru výskytu zkoumaných ukazatelů. Touto metodou se zjišťuje například počet občanů se stejným názorem, míra spokojenosti či nespokojenosti, četnost výskytu určitého problému. Při této metodě je třeba věnovat pozornost definici klíčových znaků, determinujících spokojenost občanů a tyto znaky musí být definovány z jejich pohledu (Lukášová, 2009).

4.3. Struktura dotazníkového šetření

Celý dotazník je uveden v přílohách na konci práce. Dotazník celkově obsahuje 13 otázek, z nichž čtyři jsou identifikační, a devět se týká spokojenosti obyvatel. Bylo využito otázek uzavřených (8), polouzavřených (2) a otevřených (2). Uzavřených otázek bylo zvoleno nejvíce. V některých případech bylo vhodnější zařazení polootevřených otázek, které nabízejí možnost vepsání vlastní odpovědi, pokud si respondent nevybere z nabízených možností. Respondent tak má příležitost vyjádřit vlastní názor a není limitován odpověďmi, které osobně nepovažuje za výstižné.

Dotazník je uveden krátkým odstavcem obsahujícím stručné představení tazatele. Respondenti jsou požádáni o jeho vyplnění, jsou ujištěni o jeho anonymitě a informováni o jeho tématu a účelu využití.

První tři otázky zkoumají celkovou spokojenost obyvatel. Všechny tři jsou uzavřené. V první otázce respondent označil, jak dlouho již v městské části žije, přičemž měl na výběr ze čtyř možných odpovědí. Druhá otázka zkoumá celkovou spokojenost s kvalitou života v Komíně. Na výběr je opět ze čtyř možností (ano, spíše ano, spíše ne, ne). Třetí otázka nabízí už jen odpověď ano a ne. Respondenti zodpověděli, zda uvažují o změně bydliště či nikoliv.

Následuje otázka, ve které se hodnotí 9 oblastí života (kulturní vyžití, sportovní vyžití, dostupnost a kvalita zdravotní péče, dostupnost a kvalita školských zařízení, služby MHD, práce úřadu, stav komunikací a chodníků, množství parkovacích míst a možnosti třídění odpadu). U každé z devíti oblastí respondent označil hodnocení 1-5, přičemž čísla reprezentovala známky jako ve škole. V páté otázce tazatel zjišťuje, zda respondenti souhlasí či nesouhlasí s výstavbou nových obytných ploch. Tato uzavřená otázka nabízí 4 odpovědi. Šestá otázka ponechává respondentům prostor pro vyjádření. Zde měli lidé možnost napsat silnou stránku městské části, případně nechat prostor nevyplněný.

Další zkoumanou oblast představuje budoucí vývoj a rozvoj obce a reprezentují ho otázky 7–9. Otázky sedm a osm jsou polouzavřené a je zde možné označit více odpovědí, což je u obou otázek zdůrazněno. V otázce sedm je na výběr šest různých odpovědí a možnost napsat vlastní odpověď. Zkoumá se zde, které společenské události lidem v Komíně chybí. Osmá otázka nabízí 8 oblastí, na které by se mělo vedení radnice zaměřit při plánování rozvoje obce. Je opět možnost připsání vlastního nápadu. Poslední

otázka okruhu je uzavřená a souvisí s aktuálně řešeným místním problémem. Jsou zde na výběr dvě možnosti. Na konci dotazníku jsou položeny identifikační otázky. V nich respondent uvedl pohlaví, vyplnil svůj věk, ekonomický statut a nejvyšší dosažené vzdělání.

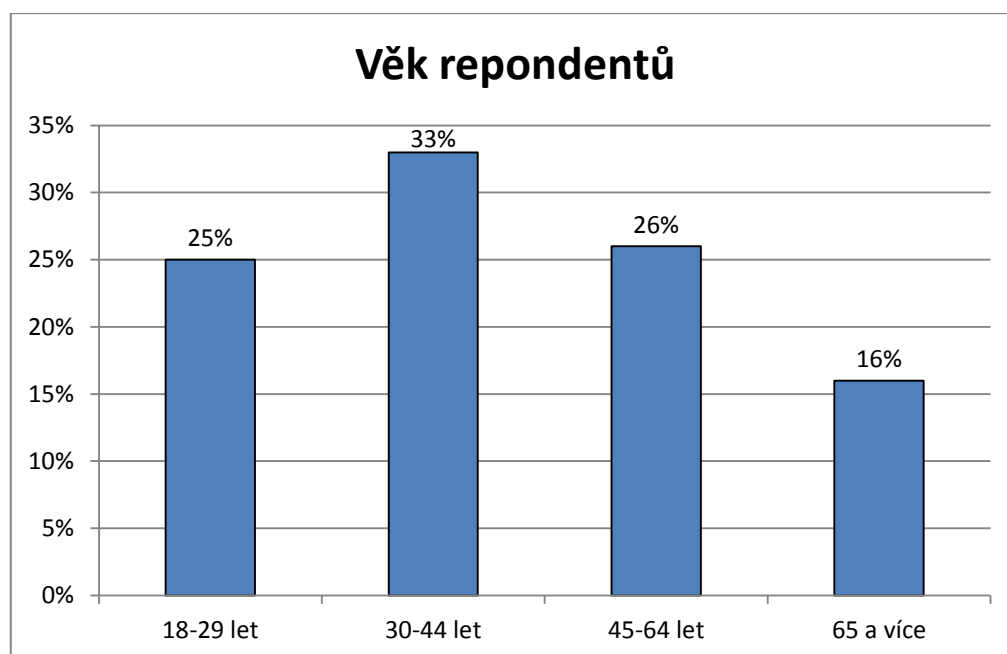
4.4. Charakteristika výzkumného souboru

Dotazník vyplňovali obyvatelé městské části Brno-Komín, a to ve věku minimálně 18 let. Lidé nesplňující obě tato kritéria dotazník nevyplňovali. Průzkum byl prováděn na přelomu měsíce března a dubna 2017. Dotazníky byly distribuovány pouze v tištěné podobě buďto přímo tazatelem nebo nepřímo za pomoci přátel a rodiny. Respondentům byly dotazníky předány v místě jejich bydliště nebo v různých sportovních a společenských zařízeních.

Celkem bylo vyplněno 124 dotazníků, z čehož dva byly vyřazeny z důvodu neúplného vyplnění. Vyhodnoceno bylo celkem 122 dotazníků. Výsledky byly zaznamenány do programu Microsoft Excel, poté byly dále zpracovány i graficky znázorněny.

Celkový počet zúčastněných respondentů (122) tvořilo 52 % mužů a 48 % žen. Počet mužů byl 63 a žen 59. Lze tedy konstatovat, že z hlediska pohlaví byl vzorek respondentů vyvážený, neboť počet mužů a žen byl téměř ve stejném poměru.

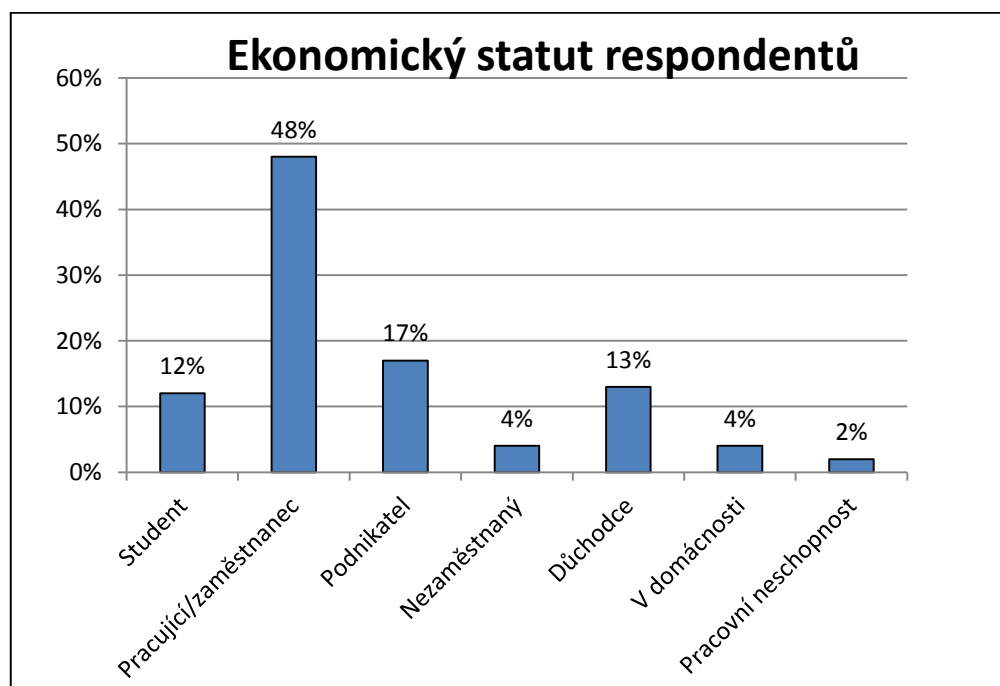
Graf 1: Struktura respondentů dle věku

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2017; vlastní zpracování

Výběr respondentů byl omezen věkem 18 let a více. Respondenti u otázky vyplnili svůj věk. Pro snadnější zpracování byly vytvořeny 4 věkové kategorie: 18–29 let, 30–44 let, 45–64 let a 65 a více. Jak je z grafu patrné, respondenti byli z hlediska věku rovnoměrně rozděleni mezi jednotlivé skupiny. Největší zastoupení měla věková kategorie 30–44 let, ve které bylo celkem 40 lidí (33 %), dále kategorie ve věku 45–64 let s 32 lidmi (26 %), ve skupině 18–29 let bylo 31 lidí (25 %) a nejméně početná byla kategorie nejstarších, tedy 65 let a více, čítající 19 respondentů (16 %).

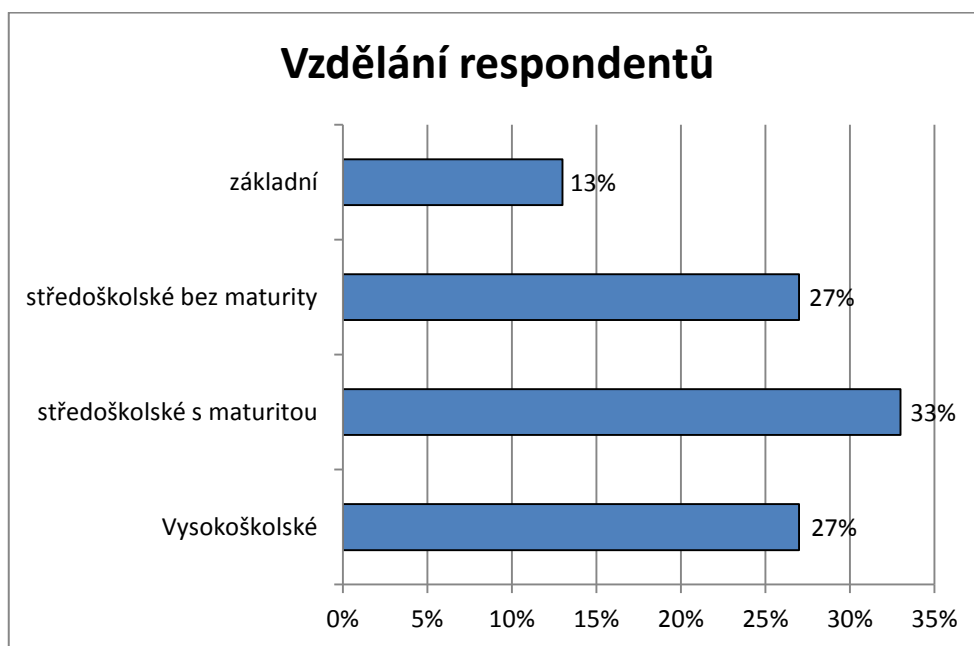
Graf 2: Struktura respondentů dle ekonomického statutu

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2017; vlastní zpracování

Další otázka zjišťovala ekonomický statut respondentů. Ke každé z nabízených kategorií se někdo přihlásil. Nejvíce byla zastoupena skupina pracujících/zaměstnanců, která tvořila takřka polovinu všech dotazovaných. Celkem jich bylo 59 (48 %). Následovala skupina podnikatelů, zastoupená 21 lidmi (17 %). Třetí nejpočetnější skupinou byli důchodci - 16 osob (13 %). Následovali studenti, kterých bylo 14 (12 %), nezaměstnaných bylo pouze 5 (4 %), lidí v domácnosti také 5 (4 %) a dva lidé uvedli, že pobírají invalidní důchod nebo jsou v pracovní neschopnosti (2 %). Poměrně vysoké je procentuální zastoupení podnikatelů a podnikatelek (17 %).

Graf 3: Struktura respondentů podle dosaženého vzdělání

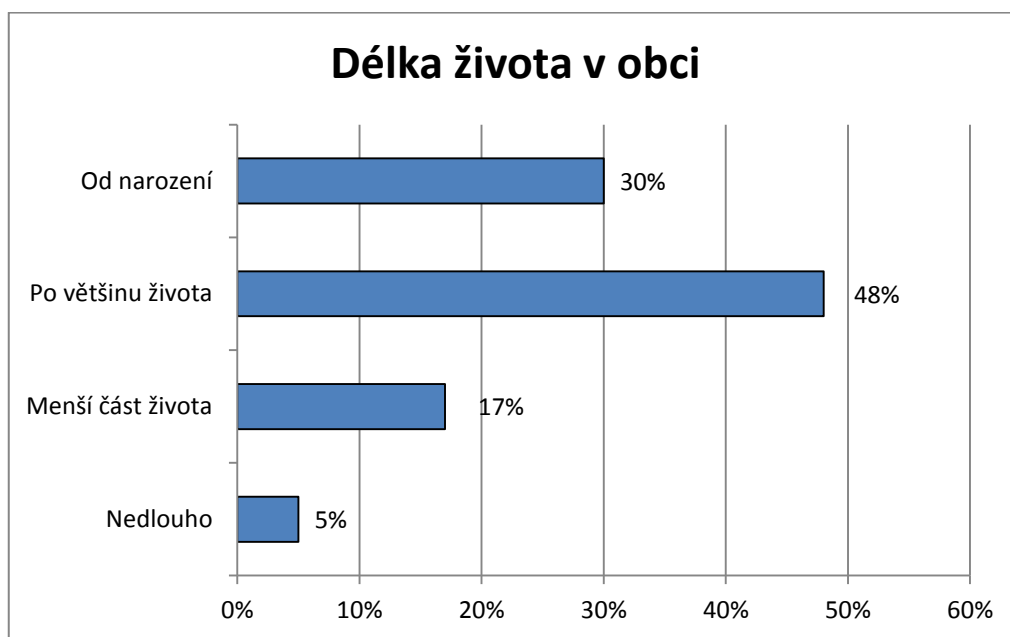
Zdroj: Dotazníkové šetření, 2017; vlastní zpracování

Struktura respondentů dle nejvyššího dosaženého vzdělání je celkem rovnoměrná. Nejvíce lidí uvedlo středoškolské vzdělání s maturitou, celkem 40 lidí (33 %). Středoškolské vzdělání bez maturity a vysokoškolské bylo zastoupeno stejným počtem respondentů, bylo jich v obou kategoriích 33 (27 %). A pouze 13 % respondentů (16) uvedlo základní vzdělání.

4.5. Celková spokojenost v obci

V první otázce byl respondent tázán, jak dlouho v Komíně žije. Nejvíce respondentů odpovědělo, že žije v obci po většinu života. Celkem jich bylo 59, což představuje 48 % z celku. 36 respondentů (30 %) jsou rodilí obyvatelé, kteří zde žijí od narození. Ze zkoumaného vzorku žije v Komíně 78 % lidí od narození či po většinu jejich života. Po menší část života zde bydlí 21 osob (17 %) a kratší dobu zde bydlí pouze 6 (5 %) obyvatel. Z těchto šesti obyvatel jsou čtyři z nejmladší věkové kategorie 18–29 a dva z kategorie 45–64.

Graf 4: Délka žití občanů v obci

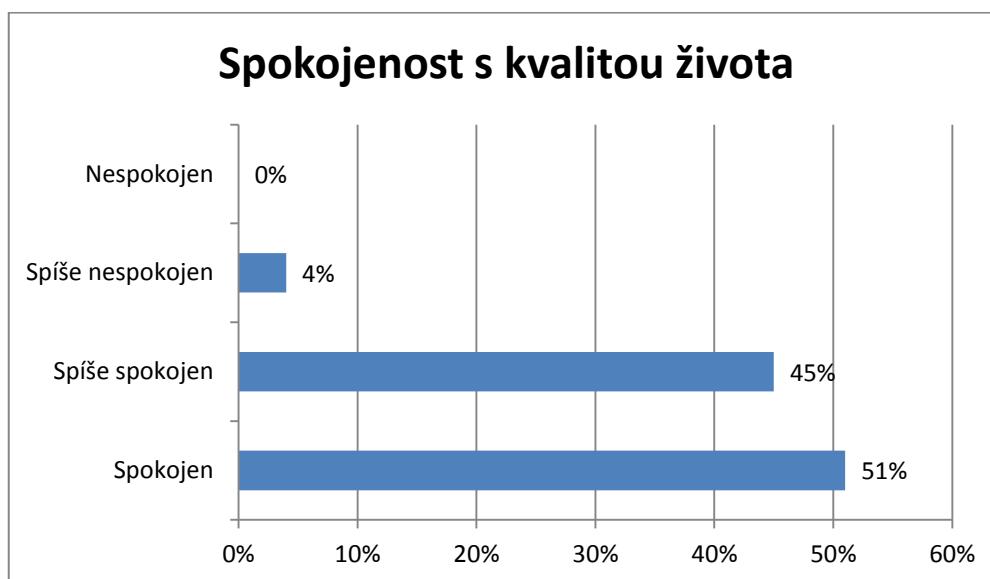

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2017; vlastní zpracování

Ve druhé otázce byla zjišťována celková spokojenost s kvalitou života v Komíně. Na základě získaných odpovědí lze usoudit, že naprostá většina obyvatel je v obci spokojena. Z nabízených odpovědí: ano, spíše ano, spíše ne a ne, zakroužkovalo 62 občanů (51 %) ano. Více než polovina občanů (51 %) je jednoznačně spokojena. Spíše spokojeno je 45 % obyvatel (55 lidí) a pouze 5 občanů vyplnilo možnost spíše nespokojen. Nikdo z dotazovaných nezvolil možnost nespokojen. Výsledky sledování spokojenosti vyšly pro obec velice pozitivně, jelikož 117 (96 %) občanů je v obci spokojeno či spíše spokojeno.

Z pěti spíše nespokojených občanů jsou čtyři ve věkové kategorii 45–64 let a jeden ve věku 30–44 let. Z nejmladší či nejstarší věkové kategorie tuto možnost nezvolil nikdo. Z hlediska pohlaví jsou spíše nespokojeny 3 ženy a 2 muži.

Graf 5: Spokojenost obyvatel s kvalitou života

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2017; vlastní zpracování

Dále bylo zjišťováno, zda obyvatelé uvažují o přestěhování či nikoliv. Převážná většina obyvatel (94 %) o změně neuvažuje, což koresponduje i s předcházející otázkou, ve které 96 % obyvatel uvedlo, že je v obci spokojeno. Pouze sedm lidí (6 %) uvažuje o změně místa bydliště.

Z těchto sedmi lidí tři uvedli, že jsou s kvalitou života spokojeni, dva spíše spokojeni a dva spíše nespokojeni. Z toho vyplývá, že volba změny bydliště vždy nesouvisela s nespokojeností s životem v obci a obyvatele ke změně motivovaly jiné faktory. V rámci věkových kategorií o přestěhování z obce uvažují lidé z prvních třech věkových kategorií, tedy ve věku 18–64. Nikdo z obyvatel starších 65 let o změně bydliště neuvažuje.

Graf 6: Zvažování změny bydliště

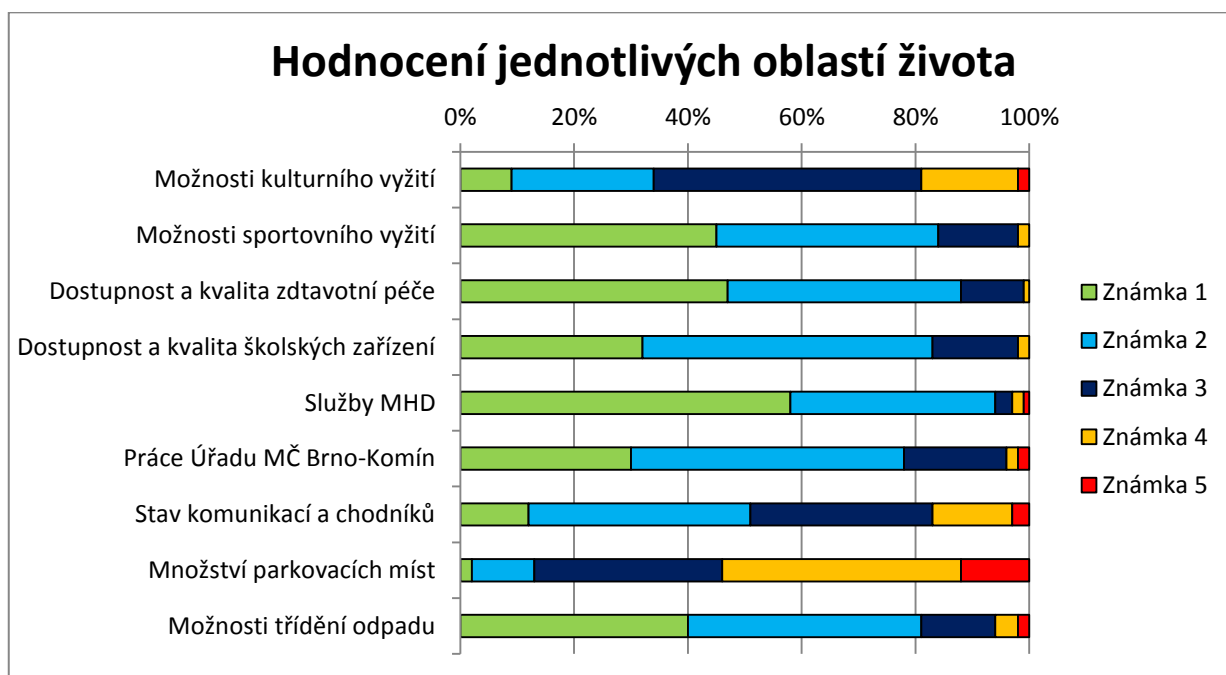

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2017; vlastní zpracování

4.6. Spokojenost s vybranými faktory života

V otázce číslo 4 měli respondenti za úkol oznámkovat 9 oblastí života. Kroužkovali čísla 1–5, přičemž číslo 1 znamenalo výborné hodnocení a 5 nedostatečné. Tato otázka upřesňuje otázku na celkovou spokojenost obyvatel s kvalitou života v obci.

Graf 7: Hodnocení jednotlivých oblastí života

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2017; vlastní zpracování

Jako první se hodnotilo kulturní vyžití v obci. Na základě vyhodnocení dotazníků jej pouze 9 % respondentů hodnotilo známkou jedna, 25 % známkou dvě, 47 % známkou tři, 17 % známkou čtyři a 2 % známkou pět. Nejčastějším hodnocením tedy byla známka 3. Občané by uvítali zlepšení této oblasti v rámci budoucího rozvoje.

S možnostmi sportovního vyžití byli respondenti spokojenější. Necelá polovina respondentů, přesně 45 %, zvolila známku jedna, 39 % známku 2, 14 % známku 3 a 2 % známku 4. Nikdo neohodnotil sportovní vyžití známkou pět.

Další zkoumanou oblastí byla dostupnost a kvalita zdravotní péče. Hodnocení zde bylo také spíše pozitivní. Bezmála polovina občanů ji hodnotí stupněm 1 (47 %), 41 % stupněm 2, 11 % stupněm 3 a pouze 1 člověk stupněm 4. Zámka 5 se zde neobjevila.

S dostupností a kvalitou školských zařízení je opět většina občanů spokojena. 32 % zvolilo známku 1, nejvíce lidí, přesně 51 %, zvolilo známku 2, 15 % známku 3, 2 % známku 4 a nikdo nezvolil známku 5.

Hodnocení služeb městské hromadné dopravy už obsahovalo všechny známkovací stupně. MHD bylo oznámkováno 58 % respondentů jedničkou, 36 % dvojkou, 3 % trojkou, 2 % čtyřkou a 1 % pětkou. Ani tato oblast není vnímána jako problematická.

Práci ÚMČ Brno-Komín hodnotili občané následovně. Zámku jedna přiřadilo 30 % občanů, známku dvě 48 %, známku tři 18 %, známku čtyři 2 % a známku pět také 2 %. V oblasti fungování úřadu občané neshledávají větší problémy.

Dále mohli respondenti oznámkovat stav komunikací a chodníků. Zde byl výsledek o něco horší. Nejčastější známkou byla dvojka a poté trojka. Jedničku zakroužkovalo 12 % lidí, dvojku 39 %, trojku 32 %, čtyřku 14 % a pětku 3 %.

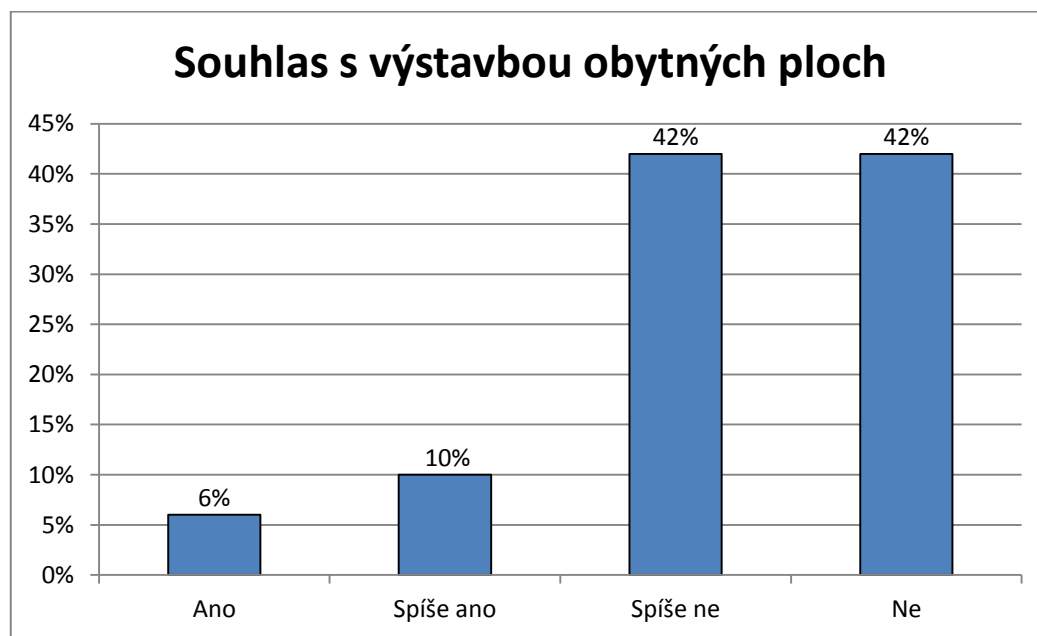
Množství parkovacích možností je hodnoceno negativně. Pouze 2 % respondentů zde zvolila stupeň 1, 11 % stupeň 2 a 33 % stupeň 3. Nejčastěji se vyskytoval stupeň 4 (celkem u 42 % dotazovaných) a stupeň pět se objevil u 12 %.

Poslední oblastí k oznámkování byly možnosti třídění odpadu. 40 % dotazovaných je hodnotilo známkou jedna, 41 % známkou dvě, 13 % známkou tři, 4 % známkou čtyři a 2 % známkou pět.

Mezi pozitivně vnímané oblasti života v Komíně patří služby MHD, zdravotní péče, sportovní vyžití, školská zařízení, možnosti třídění odpadu a fungování ÚMČ. Obec by měla rozšířit možnosti kulturního vyžití, zlepšit stav komunikací a chodníků a možnosti parkování. V grafu 7 je u každé kategorie znázorněn podíl přidělených známek.

Následující otázka byla zaměřena na bytovou výstavbu. Otázka zněla, zda občané souhlasí s výstavbou nových obytných budov v Komíně. Ze čtyř nabízených možností (ano, spíše ano, spíše ne, ne) byly nejčastěji zvoleny odpovědi spíše ne a ne. Odpověď ano se vyskytla u 6 % dotazovaných, spíše ano u 10 %, spíše ne a ne u 42 %. Pokud se zaměříme na sedm respondentů, kteří odpověděli ano, zjistíme, že šlo většinou o obyvatele žijící v Komíně kratší část života. Z těchto 7 odpovídajících zde žije pouze jeden od narození, 3 po menší část života a 3 krátce. Starousedlíci až na jednu výjimku s výstavbou dalších obytných ploch nesouhlasí či spíše nesouhlasí.

Graf 8: Souhlas s výstavbou dalších nových obytných ploch

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2017; vlastní zpracování

Na základě otázky číslo 2 bylo vyhodnoceno, že obyvatelé Komína jsou s kvalitou života v místě bydliště spokojeni. Důvody spokojenosti byly objasněny na základě vyhodnocení otevřené otázky 6, která zkoumala silné stránky obce. Respondenti tuto otázku buďto nevyplnili, anebo napsali jeden či více faktorů, které považují za pozitivní. Možnost vyplnit tuto otázku využilo celkem 104 lidí (85 %). Dále uvádím

výčet nejčastěji se vyskytujících odpovědí i s počtem, kolikrát se ve výzkumu objevily. Neuvádím faktory, které se v odpovědích vyskytly u méně než dvou respondentů.

- Příroda, zeleň, mnoho stromů (51x)
- Klidná část, klid (27x)
- Dostupnost do centra, blízkost centra (13x)
- Poloha (9x)
- Dostupnost MHD (8x)
- Množství restaurací, kaváren (8x)
- Absence nepřizpůsobivých občanů a národnostních menšin (8x)
- Mezilidské vztahy, komínští obyvatelé (7x)
- Sportovní vyžití (6x)
- Okolní krajina (4x)
- Vesnický charakter (3x)
- Řeka Svratka (3x)
- Pošta a obchody (3x)

Dvakrát se v odpovědích vyskytly následující faktory: lokalita, bezpečí, blízkost medláneckého letiště, absence továren a výroby, dětská hřiště.

Nejvíce respondentů považuje za silnou stránku obce její přírodní prostředí. Na území je mnoho zahrad a zelených ploch. K procházkám a rekreaci lidé využívají břehy řeky Svratky, přilehlé medlánecké letiště, blízké lesy a pole. Mnoho obyvatel oceňuje, že je Komín také klidnou částí. Dalším pozitivum vidí v blízkosti a dostupnosti centra města. Devět respondentů je spokojeno obecně s dobrou polohou městské části. Několikrát byla oceněna i dostupnost MHD. Spodní část Komína je obsluhována trolejbusy i tramvajemi a v horní části je spojení zajištěno trolejbusem. Občané pozitivně vnímají i místní gastronomická zařízení (množství restaurací a kaváren). Osmkrát se ve výčtu objevila absence nepřizpůsobivých občanů a sedmkrát mezilidské vztahy a komínské obyvatelstvo. Mnozí občané považují za silnou stránku možnosti sportování, které lze provozovat na řece Svratce, na jejích březích nebo na mnoha sportovištích. Mezi oblíbená sportoviště patří například nově otevřený sportovní areál Hroch, Centrum pro sport a volný čas Komín nebo sportovní areál Káčata. Komín je také vyhledáván mnoha cyklisty. Respondenti čtyřikrát zmínili okolní krajinu a třikrát vesnický ráz obce. Městská část si dosud

zachovala mnoho znaků z doby, kdy bývala samostatnou vesnicí, i když moderní výstavba již převažuje nad původní. Tradiční obecní akce se zde stále dodržují. Třikrát byla uvedena řeka Svratka. Jak již bylo zmíněno, lidé podnikají kolem řeky procházky, nebo provozují různé sportovní aktivity. V létě je na stezkách kolem řeky plno bruslařů i cyklistů, na řece se provozují vodní sporty. Třikrát se v odpovědích objevily i dobré možnosti nakupování a pošta.

4.7. Budoucí rozvoj

Sedmá otázka zjišťuje, které společenské události lidem v Komíně chybí. V této otázce mohli respondenti označit jednu nebo více odpovědí, anebo mohli vepsat vlastní možnost do kolonky jiné. Někteří neoznačili žádnou možnost, někteří označili jednu či více z nabízených možností a pouze 12 lidí (10 %) využilo možnosti napsat vlastní návrh.

Více akcí pro rodiny s dětmi by uvítalo 14 dotazovaných (12 %). Sedmi lidem (6 %) chybí akce pro seniory. Jako velký nedostatek se jeví taneční zábavy, které v Komíně chybí - 53 z dotazovaných (43 %). Dalšími vítanými akcemi by byly výstavy a přednášky, které by si zde přálo 31 respondentů (25 %). Více sportovních událostí by si přálo 20 respondentů (16 %). Zájem by byl o kulinářské akce, například festivaly jídla či jarmarky. O akce tohoto typu by mělo zájem 64 lidí (52 %). Nejvíce lidí by tedy uvítalo kulinářské akce a taneční zábavy. Zde se projevil trend posledních let, kdy obecně stoupá zájem o různé (i exotické) kulinářské akce. Mezi dopsanými vlastními návrhy se objevil sedmkrát návrh kina či letního kina. Kino se v Komíně v současné době nenachází. Dvě nejbližší jsou v sousedních městských částech, v Jundrově a Žabovřeskách. Letní kino by bylo levnější variantou. Dalšími návrhy z řad respondentů byly farmářské trhy, slavnosti piva, sportovní soutěže, karnevalový průvod a diskotéky.

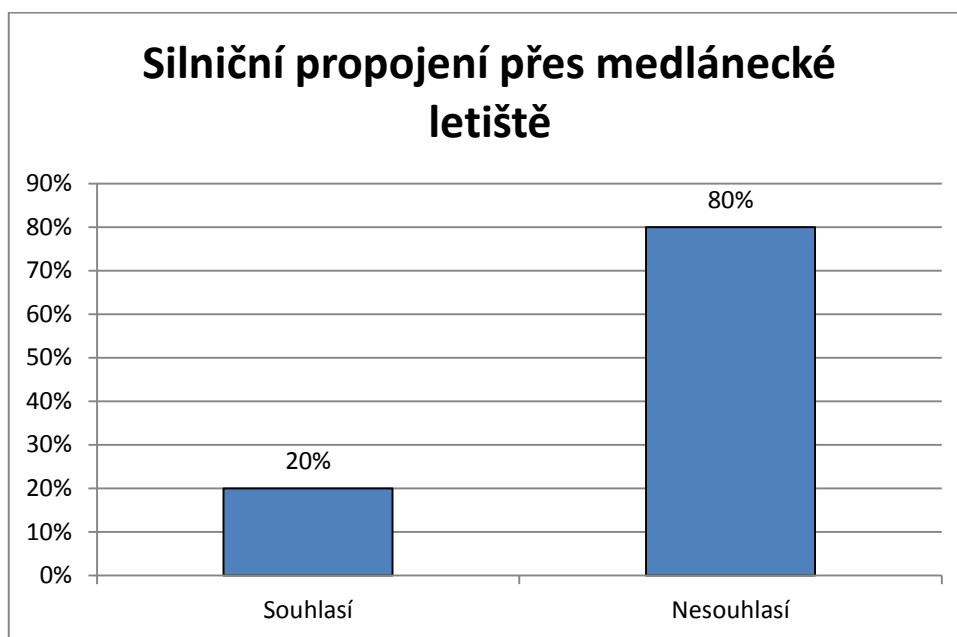
Další otázka se týká plánování rozvoje obce. Respondenti označovali oblasti rozvoje, na které by se měla obec zaměřit. Mohli opět označit jednu či více odpovědí, anebo vepsat svůj vlastní návrh. Nejčastěji byla označena možnost zaměřit se na vozovky, chodníky a parkovací místa. Celkem ji uvedlo 87 respondentů (71 %). Parkování představuje v Komíně problém již dlouho. Nedostatek parkovacích míst se projevuje především u panelákových sídlišť a u dopravní smyčky Svratecká. Situaci zde pomáhá řešit zavedení parkovacích hodin.

13 lidí (11 %) by se zaměřilo na podporu podnikání. Tuto možnost uvedli většinou muži (10 mužů a 3 ženy). Z hlediska ekonomického statutu se nejednalo pouze o podnikatele, ale i o pracující, studenty a jednoho nezaměstnaného. Na školství by se zaměřilo 22 dotazovaných (18 %). Komínští občané projevují také zájem o přírodu. Na její ochranu by se zaměřilo 43 lidí (35 %). 13 dotazovaných (11 %) pak označilo možnost zaměřit se na sportoviště a dětská hřiště. Další často označovanou oblastí rozvoje byly kulturní akce, které zaškrtnulo 34 respondentů (28 %). Na rozvoj bytové výstavby by se zaměřilo pouze 8 z dotazovaných (7 %), což odpovídá i odpovědím na otázku 6, zda by lidé souhlasili s výstavbou dalších bytových prostor. Podle nich by s výstavbou souhlasilo nebo spíše souhlasilo pouze 16 % respondentů. Výstavbu komerčních prostor by v budoucím plánování podpořilo 11 % dotazovaných (14 lidí).

Možnosti doplnit vlastní návrh využilo 17 respondentů (14 %), kteří uvedli jeden nebo více návrhů. Nejčastěji lidé uváděli, že by byl v Komíně potřeba větší obchod s potravinami (celkem 6 respondentů). V městské části je pouze několik menších obchodů, jeden supermarket se nachází až na okraji Komína, daleko od centra i MHD, a proto jej mnoho občanů ani jako místní nevnímá. Tři lidé uvedli jako cíl rozvoje kulturní dům či kulturní centrum, které by bylo v Komíně určitě potřeba a mohlo by se využít pro taneční zábavy, koncerty, výstavy, přednášky, případně i kulinářské akce, o které respondenti projevili zájem v předchozí otázce. Ostatní návrhy se v odpovědích vyskytly pouze jednou. Byla to například likvidace černých skládek, péče o zeleň, ochrana přírodních památek, zachování volných parcel, omezení výstavby, úprava pěší zóny kolem řeky a podpora výstavby domova pro seniory. Většina návrhů se týkala zdejšího životního prostředí, kterého si komínští obyvatelé cení.

Poslední otázka souvisela s aktuálně řešeným problémem v Komíně, který byl zmiňován již v teoretické části práce. V této otázce respondenti odpovídali, zda by souhlasili se silničním propojením Bystrce a Králova Pole v prostoru medláneckého letiště, tedy přes komínské území. S propojením by souhlasilo 24 obyvatel (20 %) a nesouhlasilo 98 dotazovaných (80 %). Naprostá většina respondentů tedy se silničním propojením nesouhlasí. Z 24 respondentů, kteří se silnicí souhlasí, je většina mužů. Celkem odpověď ano označilo 21 mužů a 3 ženy. Rada MČ má k problému stejný postoj jako většina respondentů.

Graf 9: Silniční propojení přes medlánecké letiště

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2017; vlastní zpracování

4.8. Shrnutí výsledků analýzy

Celkem bylo kompletně vyplněno a následně analyzováno 122 dotazníků. Poměr mužů a žen zúčastněných v tomto výzkumu byl vyvážený. Byly také rovnoměrně zastoupeny všechny věkové kategorie dospělých osob. Osoby mladší 18 let dotazník nevyplňovaly. Z pohledu ekonomického statutu se ke každé z nabízených skupin přihlásili minimálně dva respondenti. Největší zastoupení ale bylo z řad pracujících/zaměstnanců, kteří tvořili téměř polovinu z celkového počtu respondentů. Poměrně velké procento dotázaných (17 %) tvořili podnikatelé. Nejvíce občanů označilo za nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské s maturitou. Stejným poměrem bylo zastoupeno středoškolské vzdělání bez maturity a vysokoškolské vzdělání a nejméně lidí vyplnilo vzdělání základní.

Většina respondentů (78 %) žije v Komíně buďto od narození anebo po většinu života. 17 % zde žije menší část života a 5 % krátce. Spokojenost občanů s kvalitou života v Brně-Komíně je hodnocena velmi pozitivně. Celkem 96 % respondentů je spokojeno či spíše spokojeno, pouze 4 % jsou spíše nespokojena a nikdo není nespokojen. S těmito pozitivními výsledky souvisí i motivace obyvatel ke změně bydliště. 94 % o stěhování neuvažuje, 6 % ano.

V otázce číslo 4 byla hodnocena spokojenost s 9 oblastmi života. Cílem bylo konkretizovat otázku celkové spokojenosti, případně poukázat na problematické faktory. Nejlépe byly hodnoceny služby MHD, dostupnost a kvalita zdravotní péče, možnosti sportovního vyžití, možnosti třídění odpadu, práce ÚMČ Brno-Komín a dostupnost a kvalita školských zařízení. Horší hodnocení byla zaznamenána u možností kulturního vyžití, za kterým občané dojíždí spíše do centra města, dále u stavu komunikací a chodníků a nejhůře bylo hodnoceno množství parkovacích míst. Bylo zjištěno, že naprostá většina dotazovaných nesouhlasí s výstavbou nových obytných ploch. S výstavbou nesouhlasí nebo spíše nesouhlasí 84 % a zbylých 16 % souhlasí nebo spíše souhlasí. Mezi silnými stránkami obce byla nejčastěji zmíněna příroda, zeleň a množství stromů, dále klidné prostředí, dostupnost do centra města, dobrá poloha, služby MHD, množství restaurací a kaváren, absence nepříznivých občanů a národnostních menšin, mezilidské vztahy, sportovní vyžití, krajina, vesnický charakter, řeka Svratka a místní pošta s obchody.

Sedmá otázka byla zaměřena na nedostatky ve společenských událostech. Možnosti kulturního vyžití byly negativně ohodnoceny ve čtvrté otázce. Nejvíce občanů by uvítalo více kulinářských akcí (festivaly jídla, jarmarky) a tanečních zábav. Lidé by také rádi navštěvovali výstavy a přednášky a účastnili se více sportovních akcí. V otázce, která se zabývala budoucím rozvojem obce, respondenti nejčastěji označili možnost zaměřit se na vozovky, chodníky a parkovací místa. Velké procento lidí by se zaměřilo na ochranu přírody, kulturní akce, školství, podporu podnikání, sportoviště a dětská hřiště. Nejmenší procento (7 %) by uvítalo rozvoj bytové výstavby. Poslední otázka zkoumala, jaký mají občané postoj k aktuálně řešenému problému v obci. Ukázalo se, že většina respondentů nesouhlasí s novým silničním propojením přes medlánecké letiště, celkem 80 % lidí. Stejný postoj má i Rada MČ Brno-Komín, která návrh již zamítla.

5. ZÁVĚR

Kvalita života úzce souvisí s lidskými potřebami a touhami a její první zkoumání probíhalo již v období antiky. Později se stala důležitým interdisciplinárním pojmem. Byla zkoumána v rámci psychologie, lékařství, filozofie, ekonomie, politiky i dalších disciplín. Pro správné definování pojmu je důležité zohlednit objektivní i subjektivní faktory. Pro měření kvality života je efektivnější faktory rozdělit a obě skupiny hodnotit zvlášť. Objektivní faktory lze hodnotit podle objektivních ukazatelů a indexů. Subjektivní stránka je hodnocena na základě analýzy životní spokojenosti a osobní pohody. Kvalita života také souvisí s územím, ve kterém jedinec žije, a s kvalitou veřejných služeb.

Městská část Brno-Komín bývala dříve malou samostatnou vesnicí. Od jejího připojení k Brnu v roce 1919 se na území rozrůstá zástavba a narůstá počet obyvatel. Vesnický charakter se doteď projevuje zachovanou lidovou kulturou a dodržováním komínských tradic. V Komíně je zachované hezké přírodní prostředí, na jeho území se nachází přírodní památka Netopýrky. Je zajištěna kvalitní infrastruktura, nachází se zde zdravotní i školská zařízení a množství zájmových spolků.

V rámci dotazníkového šetření bylo celkově vyhodnoceno 122 dotazníků. Většina respondentů označila, že v Komíně žije od narození anebo po většinu života. Respondenti jsou s kvalitou života v Komíně spokojeni. 96 % respondentů je spokojeno či spíše spokojeno a pouze 4 % jsou spíše nespokojeni. Nikdo není nespokojen. Naprostá většina obyvatel také neuvažuje o změně bydliště. Nejvíce jsou obyvatelé spokojeni se službami MHD, možnostmi sportovního vyžití, se zdravotní péčí a možnostmi třídění odpadu. Nejproblematictější faktorem je nedostatek parkovacích míst, dále stav komunikací a chodníků a také možnosti kulturního vyžití. Bylo zjištěno, že většina obyvatel nesouhlasí s výstavbou nových obytných ploch. Souhlasili z většiny lidé, kteří v Komíně žijí menší část života nebo nedlouho. Starousedlíci další zástavbu nepodporují. Jako silné stránky obce obyvatelé nejčastěji uváděli přírodu, klid, dostupnost do centra města, výhodnou polohu a dostupnost MHD.

Ze společenských událostí lidé nejvíce postrádají kulinářské akce, taneční zábavy a sportovní události. V rámci budoucího rozvoje by se dotazovaní zaměřili především na vozovky, chodníky a parkovací místa. Dále na ochranu přírody, kulturní akce a školství. Nejméně důležitá je podle hodnocení podpora bytové výstavby. Několik respondentů

dopsalo i vlastní možnost, nejčastěji si lidé přáli větší obchod s potravinami a tři lidé navrhli stavbu kulturního domu. S výstavbou silničního propojení přes medlánecké letiště, která je současně projednávaným problémem v Komíně, by souhlasilo pouze 20 % dotazovaných a 80 % bylo proti. Většinový názor respondentů tedy koresponduje i s postojem Rady MČ.

Výsledky dotazníkového šetření jsou tedy pozitivní. Můžeme konstatovat, že obyvatelé jsou v Komíně celkově spokojeni a jejich spokojenost byla objasněna výčtem silných stránek a kladně hodnocených oblastí života. Za pozitivní můžeme také považovat shodný postoj respondentů a Rady MČ k aktuálně řešenému problému. Práce také odhaluje slabé stránky městské části a oblasti, na které by se měla samospráva v rámci snahy o rozvoj obce zaměřit.

6. SEZNAM LITERATURY

Andráško, I. (2013). *Quality of life: an introduction to the concept*. Brno: Masarykova univerzita.

Brno-Komín [online]. 2013 [cit. 2017-04-02]. Retrived from <http://www.brno-komin.cz>

Centrum pro sport a volný čas Komín. (2013). [pdf] Brno: © Statutární město Brno. Retrived from http://www.brno.cz/fileadmin/user_upload/sprava_mesta/magistrat_mesta_brna/OIEF/Projekty_realizace/Centrum_Komin_publicita.pdf [Accessed 2 May 2017].

Costanza, R., Fisher, B., Ali, S., Beer, C., Bond, L., Boumans, R., et al. (2007). Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being. *Ecological Economics*, 61, 267-267. Retrived from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0921800906000966>

Čichnova Brno [online]. 2015. [cit. 2015-05-03]. Retrived from <http://cichnovabrno.cz/>

Endler, J. (2010). *Příběhy brněnských hřbitovů*. Brno: Šimon Ryšavý.

Farnost Komín [online]. 2007 [cit. 2017-04-9]. Dostupné z: <http://komin.farnost.cz/kontakt.html>

FC Svatka Brno [online]. 2015. [cit. 2015-06-04]. Retrived from <http://www.fcsb.cz/>

Gymum [online]. 2015. [cit. 2015-05-07]. Retrived from <http://gymum.cz/o-skole/>.

Heřmanová, E. (2012). *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005 1. díl. (2006). 1st ed. [pdf] Praha: Český statistický úřad. Retrived from <https://www.czso.cz/documents/10180/20538302/13n106cd1.pdf/cf538eaa-7f70-49f6-8e76-dc88932650ef?version=1.0> [Accessed 2 May 2017].

Hudáková, A., & Majerníková, L. (2013). *Kvalita života seniorů v kontextu ošetrovatelství*. Praha: Grada.

Jan, L. (2006). *Komín v historii: 1240–2006*. Brno-Komín: Městská část Brno-Komín.

- Káčata* [online]. 2015. [cit. 2017-06-04]. Retrived from <http://www.kacata.cz/>
- Komínský zpravodaj: zpravodaj zastupitelstva městské části Brno-Komín.* (2017/1-2). Brno-Komín: Městská část Brno-Komín. Retrieved from <http://www.brno-komin.cz/kominsky-zpravodaj>.
- Komínský zpravodaj: zpravodaj zastupitelstva městské části Brno-Komín.* (2017/3). Brno-Komín: Městská část Brno-Komín. Retrieved from <http://www.brno-komin.cz/kominsky-zpravodaj>.
- Ludíková, L. (2013). *Kvalita života osob se speciálními potřebami*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Lukášová, R. (2009). *Měření spokojenosti občanů s veřejnými službami jako součást řízení kvality v organizacích veřejného sektoru*. Brno: Masarykova univerzita.
- Mabire, J. B., Gay, M. C. (2013). Qualité de vie au cours des démences: définitions, difficultés et intérêt de son évaluation. *Geriatric et psychologie neuropsychiatrie du vieillissement*, 11(1), 73-81. Retrived from http://www.jle.com/fr/revues/gpn/e-docs/qualite_de_vie_au_cours_des_demences_definitions_difficultes_et_interet_de_son_evaluation_295972/article.phtml?tab=texte
- Malý lexikon obcí České republiky 2016. (2016). [pdf] Praha: Český statistický úřad. Available at: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2016> [Accessed 19 Apr. 2017].
- Mareš, J. (2006). *Kvalita života u dětí a dospívajících*. Brno: MSD.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50, 370–396. Dostupné z WWW: <http://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.html>
- Moje Brno* [online]. 2007. [cit. 2017-04-02]. Retrived from <http://www.mojebrno.jecool.net/inka--brno-povesti-praporkova-vestba.html>.
- Murgaš, F. (2012). *Prostorová dimenze kvality života*. Liberec: Technická univerzita v Liberci.
- Netopýrky. *Rezekvítek* [online]. Brno [cit. 2017-04-03]. Retrived from <http://www.rezekvitek.cz/?idc=112>

Památník tělocvičné jednoty Sokol v Brně-Komíně: 1905–1930. (1930). Brno: Nákladem Tělocvičné jednoty Sokol v Brně-Komíně.

Pennacchini, M., Bertolaso, M., Elvira, M. M., & De Marinis, M. G. (2011). A brief history of the Quality of Life: its use in medicine and in philosophy. *Clin Ter*, 162(3), 99-103. Retrieved from <http://www.homerenaisancefoundation.org/homeorg/pdf/quality-of-life.pdf>

Quality of life: rankings. *Numbeo* [online]. ©2009-2016 [cit. 2016-12-13]. Retrieved from <http://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings.jsp>.

Surynek, A., Komárková, R., & Kašparová, E. (2001). *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press.

Sokol Komín [online]. 2014. [cit. 2015-05-01]. Retrieved from <http://www.sokolbrno.cz/>

Studeník, J. (2013). *Kostel sv. Vavřince v Brně-Komíně napříč staletími: umělecko-historický průvodce*. Brno: Kartuziánské nakladatelství.

Vaňurová, H., & Mühlpachr, P. (2005). *Kvalita života: teoretická a metodologická východiska*. Brno: Masarykova univerzita.

Velký sociologický slovník. (1996). Praha: Karolinum.

Volby [online]. 2015. [cit. 2015-05-04]. Retrieved from <http://volby.cz/>.

Základní škola Pastviny [online]. 2013 [cit. 2015-05-05]. Retrieved from <http://www.zspastviny.cz/web/index.php>

Zich, F. (1976). *Sociologický výzkum*. Praha: Svoboda

7. SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Vztah objektivních podmínek a jejich subjektivního prožívání

Tabulka 2: Vývoj počtu obyvatel

Tabulka 3: Vývoj počtu domů

8. SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Struktura respondentů dle věku

Graf 2: Struktura respondentů dle ekonomického statutu

Graf 3: Struktura respondentů podle dosaženého vzdělání

Graf 4: Délka žití občanů v obci

Graf 5: Spokojenost obyvatel s kvalitou života

Graf 6: Zvažování změny bydliště

Graf 7: Hodnocení jednotlivých oblastí života

Graf 8: Souhlas s výstavbou dalších nových obytných ploch

Graf 9: Silniční propojení přes medlánecké letiště

9. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník

10. PŘÍLOHY

Příloha 1: Dotazník

Dotazník - Kvalita života v Komíně

Vážení respondenti,

Jsem studentkou Fakulty regionálního rozvoje a mezinárodních studií Mendelovy univerzity v Brně. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění krátkého dotazníku, který se týká kvality života v naší městské části Brno-Komín. Dotazník je anonymní a jeho výsledky budou zpracovány v mé bakalářské práci Spokojenost občanů s kvalitou života v městské části Brno-Komín.

1) Jak dlouho již v Komíně žijete?

- a) Od narození b) po většinu života c) menší část života d) nedlouho

2) Jste celkově spokojen/a s kvalitou života v MČ Brno-Komín?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne

3) Uvažujete o změně bydliště?

- a) ano b) ne

4) Ohodnoťte jednotlivé oblasti života známkami 1-5 (jako ve škole).

1- výborně 5- nedostatečně

Možnosti kulturního vyžití	1	2	3	4	5
Možnosti sportovního vyžití	1	2	3	4	5
Dostupnost a kvalita zdravotní péče	1	2	3	4	5
Dostupnost a kvalita školských zařízení	1	2	3	4	5
Služby MHD	1	2	3	4	5
Práce Úřadu MČ Brno-Komín	1	2	3	4	5
Stav komunikací a chodníků	1	2	3	4	5
Množství parkovacích míst	1	2	3	4	5
Možnosti třídění odpadu	1	2	3	4	5

5) Souhlasíte s výstavbou dalších nových obytných ploch v Komíně?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne

6) Co je podle Vás silnou stránkou městské části?

7) Které společenské události Vám v Komíně chybí? (Zde je možné označit více odpovědí)

- Akce pro rodiny s dětmi
- Akce pro seniory
- Taneční zábavy, koncerty
- Výstavy, přednášky
- Sportovní akce
- Kulinářské akce (Festivaly jídla, jarmarky)
- Jiné: _____

8) Na kterou z oblastí by se měla obec zaměřit při plánování rozvoje (Zde je možné označit více odpovědí)

- Vozovky, chodníky, parkovací místa
- Podpora podnikání
- Školství
- Ochrana přírody
- Sportoviště, dětská hřiště
- Kulturní akce
- Podpora bytové výstavby
- Podpora výstavby komerčních prostor (obchodů, skladů, výrobních prostor)
- Jiné: _____

9) Souhlasili byste se silničním propojením Bystřice a Králova Pole v prostoru medláneckého letiště? (Návrh na silniční obchvat MČ Kníničky)

- a) ano b) ne

Informace o respondentovi

**10) Vaše pohlaví
vzdělání?**

- muž žena

11) Jaký je Váš věk?

13) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené

- a) základní
- b) středoškolské bez maturity
- c) středoškolské s maturitou
- d) vysokoškolské

12) Váš ekonomický statut?

- Student/ka Podnikatel/ka Důchodce/důchodkyně
- Pracující/zaměstnanec Nezaměstnaný V domácnosti
- V invalidním důchodu/pracovní neschopnost